

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

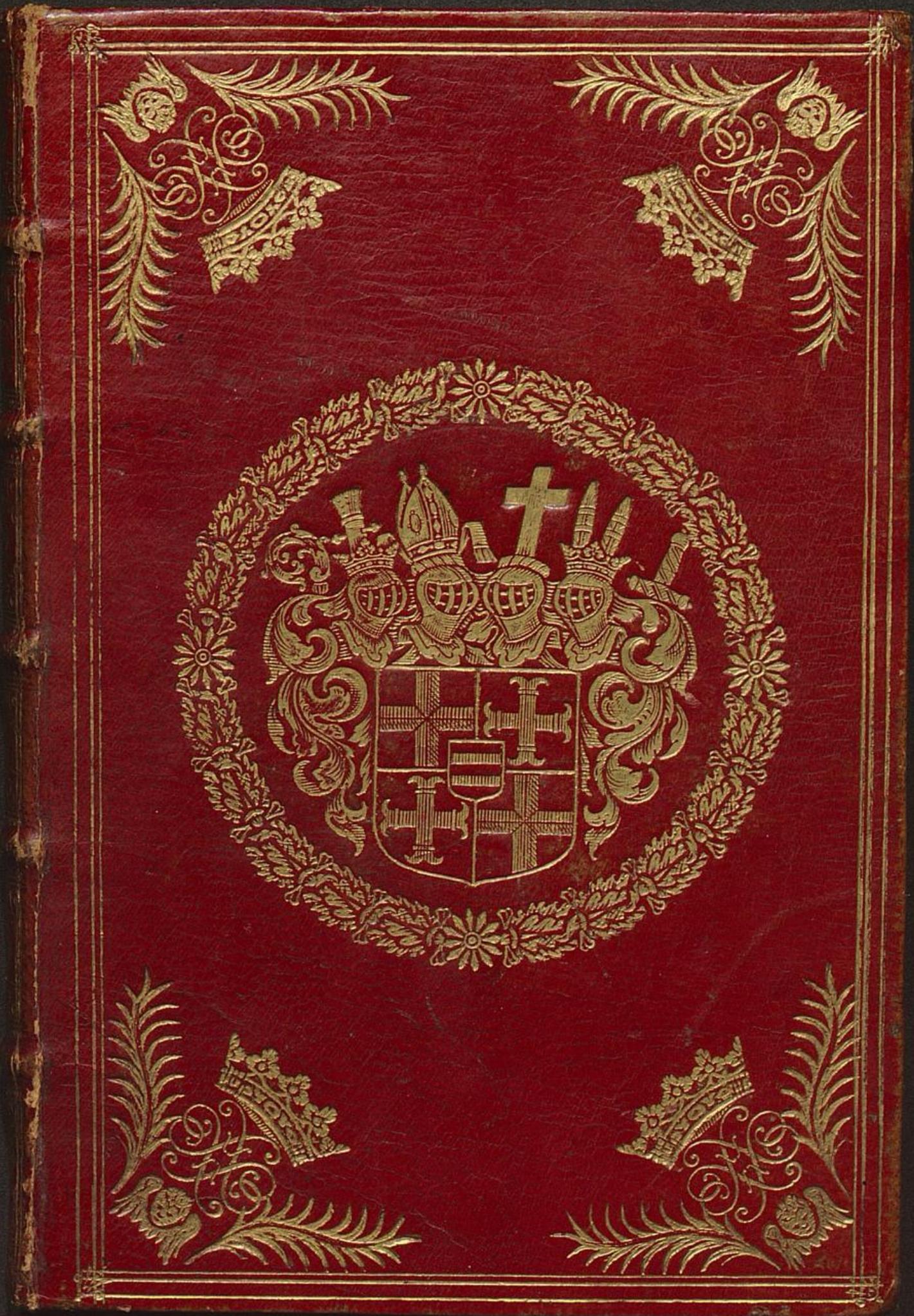
Universitätsbibliothek Paderborn

**Joan. Baptistæ Santolii Canonici Regularis Victorini
Carmina Selecta**

Santeul, Jean de

[S.l.], 1679

urn:nbn:de:hbz:466:1-13401

Sammelband.

Du Tenes

Benserade

~~V 40~~ Sehr gut erhalten

Gedenkenexemplar des Fürstbischöflichen Ferdin-

mand v. Fürstbischöflichen

für die Jesuiten in Paderborn.

Pächtiger roter Marquiseinband mit sehr reichem

Goldprägung, grosses Superexlibris auf

beiden Deckeln (Klappen des

Fürstbischöflichen), Stich- u. Manusk-

landen versehen, Pariser Einband d. 17.

7 Gedichte von Pierre Corneille

3 große Kupfer (Chauveau)

und sehr viel Buchschmuck ^{in Kupfer} und Holzschnitt

Am Schluss (S. 59-62) Gedicht auf

des Dichters Corneille

Vorrede gewidmet dem F. B. Ferdinand von Loth.

und Schluss

Am Ende sind 2 Blätter ungenutzte geblieben.

Warum? (3. u. 4. werden nicht)

1679 a. C. d. P. (Paris)

L.VI 35

JOAN. BAPTISTÆ
SANTOLII

Canonici Regularis
Victorini

CARMINA SELECTA

AD

CELISSIMUM PRINCIPEM

FERDINANDUM

EPISCOPUM MONASTERIENS.

ET PADERBORNENSEM,

S. R. I. Principem,

Comitem Pyrmontanum,

Liberum Baronem

DE FURSTENBERG.

Ex legato celsissimi principis Ferdinandi
Episcopi Paderbornensis et Monasteriensis
ab 83 Collegii Schis seu Paderbornae.

Anno M. DC. LXXIX.

LV.33

Th 7002

JOAN. DABITSTA

SANTOLI

Canonick Regulars

Victorini

GABRIELA SEBASTIA

N. D.

CALISTO PAVLOVIC

FERRDINANDUS

FRANCIS MONASTERIA

FRANCIS MONASTERIA

S. R. J. Paderborn

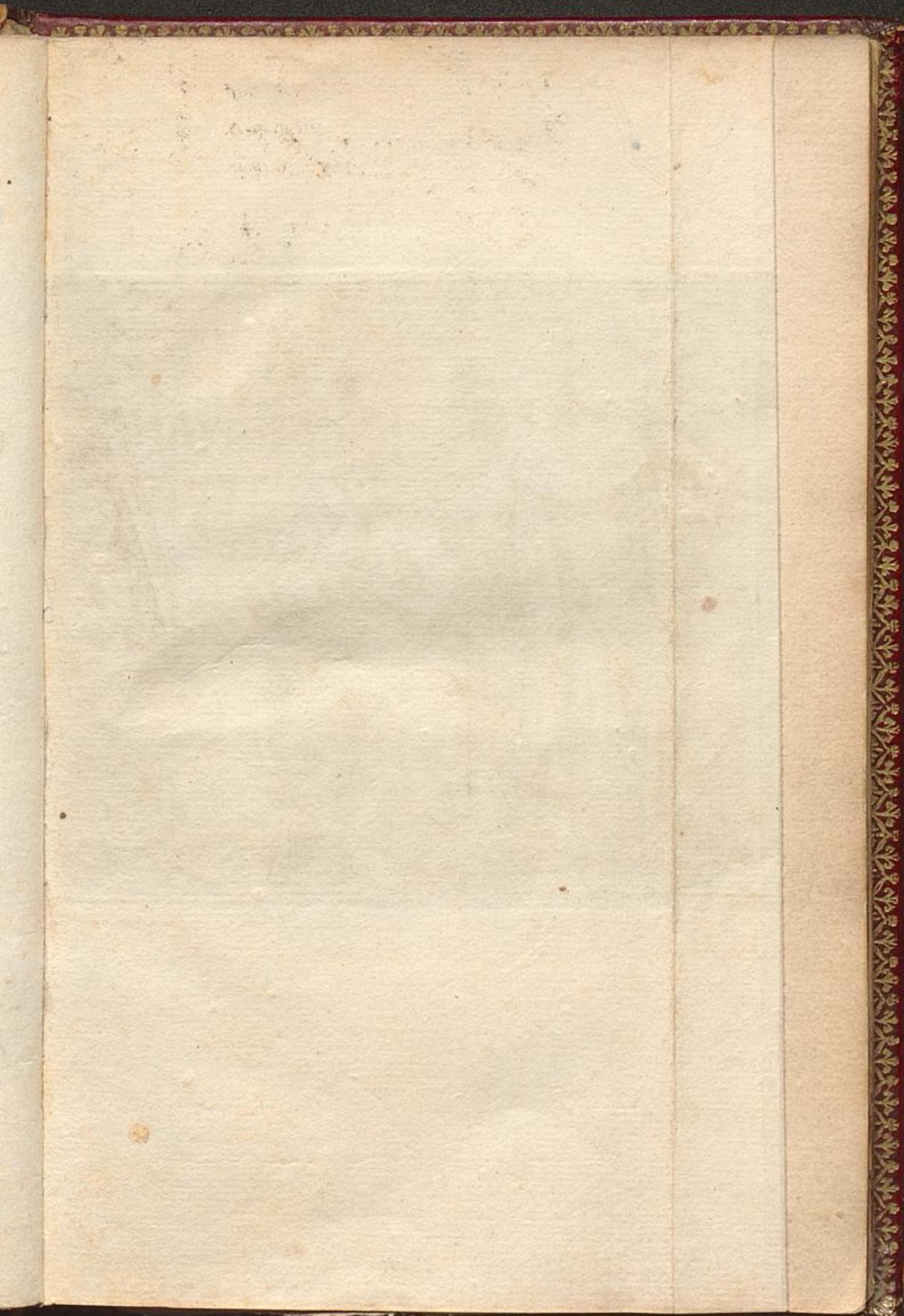
Comitatus Paderbornensis

Librorum Paderborn

DE FURSTENBERG

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.

Anno M. DC. LXXIX.

AD CÉLSSIMUM PRINCIPEM
FERDINANDUM
FURSTEMBERGIUM
EPISC. MONASTERIENSEM.

J. B. SANTOLIUS *Victorinus.*

UM meditor, Magne ô PRINCEPS, tibi
pendere carmen,
Principe te dignum, &, quando favet aïra Poëtis,
Jamdudum incœpto tandem dare vela labori.
Grande aliquid de me expectans mea Gallia tantum
Interrupit opus ; longos vigilata per annos
Carmina distuleris , dixit, nondum ille supremos ,
Promissos fatis , nondum conscendit honores.

Nam licet ANGARIÆ clarus de sanguine gentis,
Ardentem bellis Europam arrexit omnem
Confiliis, haud belligeris Heroibus impar
FERNANDUS, vestrasque Artes ditavit opimis
Muneribus, musis pariterque intentus & armis.
Est aliquid majus, quod nondum aperire Poëtis
Fata sinant: dabit egregii argumenta laboris
Longe alia. O quantis se tollet honoribus Heros!
Qualis erit! Quos non populos ditone tenebit!
Cum folio Princeps leges dictabit ab alto
Pacifer & positus latè dominabitur armis.
O quâ voce! quibus clamoribus ora sonabunt!
Quot plausus populorum, & quam lætæ undique
voces?

Primum TEUTONICAS ibit cita fama per urbes,
FERNANDUMQ; tubis canet omnibus, inde Latinos
Imperii fines, ubi quondam Romula tellus,
Antevolans curret, mox totum lapsa per orbem,
Assensu elata unanimo, & concordibus auris,
FERNANDUM Mitrâ radiantem, auróque coruscum;
Et populis dantem sua jura, & Regibus ipsis,
Vulgabit, vos docti, hinc vos durate Poëtæ;
Carmina tunc mutanda, novo tunc ore canendum.
Cessabunt fera bella, impacatique furores,

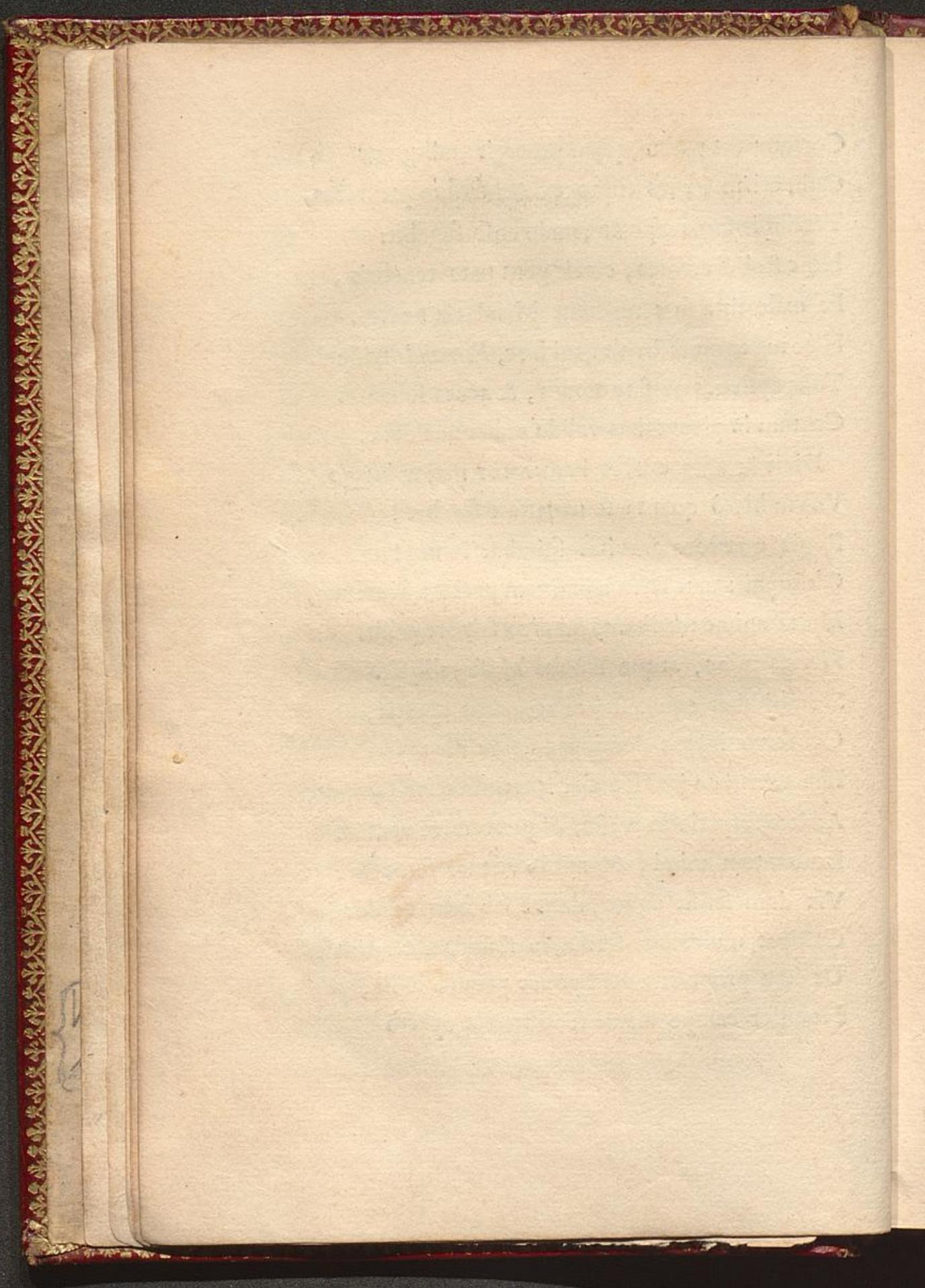
Tum bona Pax veniet, sed adhuc trepidantibus alis,
FERNANDI ante pedes, vultus demissa modestos
Et veniet pia Relligio, tot diruta templa,
Atque aras, ritus sanctos, contemptaque sacra,
Effigiem belli horrendam, & spectacula dira,
Monstrabit: Pietas succedet & arma volenti
Subducet sensim, galeasq; & spicula, & enses,
Terrificos enses, pedibus thoracas ahenos
Projiciet calcans, Martis monumenta cruenti.
Quæ modo compositis accedet gloria rebus!
FERNANDO quis honos! Totum pacaverit orbem
Terribilis LODOICUS, & omnibus otia terris
Fecerit, indomitum frænans sub pectore Martem;
Fœderis in partem veniet FERNANDUS, & unâ
Pacem obsignabit, sedandóque annuet Orbi
Arbiter & pacis: dabit ingens Sequana plausum
Ingentem, & totâ respondens Luppia ripâ
Victorem LODOICUM undis feret omnibus, omnesq;
In placido ludent gaudentes littore Nymphæ,
WESPHALIDES Nymphæ. Jurabit fœdera PRINCEPS
Ipse volens, Francæ quæ maxima gloria genti,
Undique dispersis dediscent prælia castris,
Exuti simul arma Duces, non ensibus enses,
Signaque Liligeris non amplius æmula signis.

Ne pacem hanc turbate odiis, quippe asper in armis
Ille erit, æratas secum trahet ille cohortes;
Dux belli, si fata jubent, in utrumque paratus,
Aut bellum gerere, aut animos componere paci.
Quod potius reor, & Superi quod numine firmant:
Ille idem regum summos æquabit honores,
Et quo cælum aperit, vincet regalia sceptrâ
Pastorale Pedum, nec cedit Mitra Coronis.
Quin Pietas subdet grandes ad fortia sensus,
Hanc animam quam debet avis Heroibus Heros
Ipse, sacris animam hanc effundet prodigus aris.
Incipe tunc resonare, & liberiore Minervâ,
AMISII ad ripam, pacali cinctus olivâ,
Omnibus ingentem FERNANDUM ostendere terris.
Nec tua, quæ cecinit regum, laudésque deorum,
Musa reformidet tam doctas PRINCIPIS aures,
Ipse tibi ingentes animos, mentem ipse parabit.
Bella alii certent, quærant è strage triumphos;
Tinctasque affectent inimico sanguine lauros,
Longè alias lauros, alios longè ille triumphos
Ambiet, & monitis jam tum cœlestibus actus,
Commissos blando imperio, quos lumine pascet
Divino, populos reget, imprimisque cavebit
Ne tot monstra Erebi batavis grassantia terris

Cor-

Corrumpant puram, quam protegit undiq; gentem.
Quin etiam Pestes rupto ex Acheronte profectas,
Terribilis sacro aspectu, nudo ense fugabit:
Hinc stolidi errores, cœcis gens nata tenebris,
Et male tuta suas repetent Mendacia noctes.
Hæc tua erunt facta alta, tui hæc, *Fernande*, triūphi.
Tunc cytharas pulsate omnes, & acuta sonantes
Centum implete tubas valido pulmone Poëtæ.

Dixit & ante oculos FERNANDI major imago
Visa mihi, ô quanta se majestate ferebat!
Regia quæ toto gravitas spirabat in ore!
Obstupui: tum Diva agitans pectora Phœbum,
Multa animo meditans, inimico frigore pellit.
Pierius calor, atque unâ me Musa reliquit.
Sic ubi liber equus stabulis egressus apertis,
Cui fræna iniecit dominus, fremit ille teneri
Impatiens, jam jam spe alacer transmittere campos,
Addere se spatia in vasta, & prævertere ventos.
Exultantem animi, & nimia virtute ferocem,
Vix dum sensit eques, donec subsederit ardor,
Castigat, mulcetque ferum, in stabula alta reducit,
Ut dum propositis Rex ponet præmia ludis,
Nobilior campo virtus se ostendat aperto

MICHAELI
TELLERIO
FRANCIÆ CANCELLARIO

ET sunt qui meritos Virtuti impendere honores

Jam dubitent? ex quo Themidis Supreme Sacerdos
TELLERI, toto procerum applaudente Senatu,
Sanctum, augustum, ingens, legum sublime tribunal
Conscendis trabeatus, & omni denique regno,
Tutus depositi ingentis Rex dicere jura
Dat tibi, dum magno versat sub pectore bellum.
Sive tuæ virtutis opus, seu justa voluntas
Principis hæc fuerit, quando rationibus æquis
Ad summos simul ambæ apices te attollere certant,
Quidquid id est, votis respondent omnia nostris.

Sint alii qui per titulos sibi nomina quærant,
Qui pactâ mercede, alta ad fastigia rerum
Immeriti aspirent, & non venalia, magno

A

Conducant pretio sanctarum munia legum ;
Unde salus populorum , & pendent publica jura.
Fortunam captent alii , & popularibus auris
Gaudentes , vecti aurato per compita curru ,
Cum turba famulantum & conspicuo comitatu
Se populo ostendant : plausus gens vana secundos
Aure avida bibat , & fumo se pascat inani.
Non illo fastu , pompâ non indiget illâ
TELLERIUS , facit ipsa sibi spectanda per orbem
Grande satellitium Virtus. Quin civis & hospes
Illum oculis longè , & votis comitantur euntem :
Hoc pretium Virtutis , inemptæ hæc gloria famæ.
Quam vellet premere hanc animam , qua se altior effert
Supra alios longe proceres , minor ipse videri ,
Se celare sibi , & Patriæ prodesse latendo !
Fata obstant , hunc publica res sibi postulat unum.
Qualis ubi flos ille tener , cui plurima virtus
Intus inest , molli primum sese exerit herbâ :
Et quamquam ipse suos jam tum præsentit honores ,
Vixdum se reliquis crescendo floribus æquat.
At postquam Solem accepit , non amplius ille
Se celare potest , ad amicæ munera lucis
Sublimè erigitur , socios premit undique flores
Ornatu foliorum : alto se vertice fursum

almus
Tollentem Sol amat, formansque tuendo
Dat totum durare jubar, radiisque coronat.

Grandius ora sonent, laudum argumenta tuarum
Longe alia, atque alios tibi nunc meditamus honores.
Non ego te dicam, primo sub flore juventæ,
Ante diem, maturum animi; non illa retexam
Facta, quibus doctos arrexeris ipse magistros,
Cum dubiis responsa dares certissima rebus.
Non addam, ipsa tuo ut Virtus se pinxerit ore:
Quo tu cumque oculos, gressus quocumq; ferebas,
Divinum afflabas pulchræ Virtutis amorem.

Quid memorem quantis te optarit Gallia votis
Augurio felix, te regia jura tuentem?
Ætatem supra & nil tale ferentibus annis,
Audierat te fortem animi, te rebus in arctis
Concilio regni in magno obstupuisse loquentem,
Incanos proceres, Franci capita alta senatus.
Prima rudimenta & magnæ præfagia fortis.
Tu Populo, tu Principibus, tu debitus Aulæ
Poscenti toties: sacra in penetralia Regum
Ingredere, & summis jam disce assuescere rebus.
Fors erit, ut quondam civilibus excita bellis
Gallia, dum præceps sub sceptro impubere certum
Ibit in exitium, per te sibi reddita tandem

, A ij

Attollat sese : sed enim pro munere tanto
Exul eris , jam tum patriæ vel maximus ultor,
Hæc tua fors , solii pro majestate tuendâ
Obfirmare animum , & numquam desistere cœptis.
Cognita jamdudum Imperio tua maxima virtus
Te juris vetat esse tui , cur vota moraris
Publica necquicquam obluçtans ? majore theatro
Spectandus , magnum tandem subducere cessa
Te Patriæ exemplum. Veluti si nobile flumen,
Grandes tentet aquas , dum præterlabitur urbes ,
Dum fœcundat agros , tacitis evolvere ripis.
Indignati omnes factò velut agmine fluctus ,
Frænantem cursus solitos , ac lene fluentem ,
Vi multâ urgerent fluvium , nec jam amplius amnis
Molibus aggestis glomerati vorticis undam
Sustineat , donec thalamo jam liber aperto
Divitias magnarum ingens effundat aquarum.

Interea attonitas tuba bellica personat Alpes.
Heu quæ bella ! imis tremuit Padus ipse sub undis,
Ipsæ Alpes tremuère : metus jam ponite vestros
Taurini , & celsis subjectæ montibus urbes.
Pro re Franca , Alpes TELLERIUS ibat ad altas ,
Et paribus curis magno conjunctus Iiulo ,
Quæ tot castra ducum , quæ non potuère tot enses ,

Conjurata odia, & tristes compescuit iras.
Illum omnes mirari, illum nova jura ferentem,
Armatique duces media inter castra togatum
Susplicere, illum etiam pacis consulta probantem.
Ni faciat, fluerent cognati sanguinis amnes;
Tinctaque fraterno stillarent arma cruore.

Audiit hæc Luparâ victor LODOVICUS ab alta.
Tum circumvolitans TELLERI absentis imago
Ante oculos magni se plurima Principis offert,
Et dubitamus, ait, regni præponere rebus
Instructum belli arcanis, pacisque Ministrum?

Additur ad clavum regni, bellisque regendis
Præficitur: totis plaufit Mars Gallicus armis.
Noverat & mores populorum, atque intima Regum
Confilia, altarum nodos & pondera rerum,
Hostilesque dolos bellantum, inimicaque cœpta.
Quid Germanus atrox, quid Belga, feroxve Britanus,
Quid ve sui retinens juris meditetur Iberus.
Sed quid ego hæc? lacerâ testis mihi Gallia pallâ
Dum cladem toti Imperio, exitiumque pararet,
Seditionis opus, belli implacabile monstrum.
Funditus everfæ leges, ruere optima jura:
Quin etiam Francus vocat in certamina Francum.
Plebs fræni impatiens, nullisque coercita habenis

Demens ! in patriam , in sese conversa ruebat.
Non fecus ac vacuos nullo moderamine currus ,
Carceribus ruptis rapiunt sine more quadrigæ.
Aut velut excusso navis spoliata magistro ,
Frænari indociles quam venti evertere certant ,
Volvitur arbitrio undarum , & jam victa fatiscit.
Talis erat Patriæ nimium infelicis imago .
Stant adversæ acies. Tantis TELLERIUS ausis
Obniti , læsos sceptrorum ulturus honores.
Hinc odia , hinc inimicitia , infanisque furores
Confusæ plebis , cæcique licentia ferri.
Ille animi intrepidus , dubios dum mente profunda
Eventus agitat : furor omnis detonet , inquit ,
Armorum furor omnis , & in me sæviat vnum ,
Cedimus : ancipitis Patriæ prodesse saluti
Dura per exilia , atq; etiam dum perdimur , æquum est.
Absentem flevere duces , te Gallia flevit ,
plevit & horrendis durus quoque miles in armis :
Victoremque pudet , sequitur dum gloria victum .

Non tamen hinc tristis Patriæ deponis amorem :
Secessu in placido nemorum deserta per alta ,
Ceu Numa Romanæ dum leges conderet urbi.
Ipse inter natos medius pater , auspice cælo ,
Placabas votis Superos , Patriæque litabas :

Grande tuis exemplum, & quondam imitabile Natis.

Atque etiam Regi prodesse vel exul amabas.

Sic ubi fertilibus tollunt se gramina campis

Undique læta, fluunt altæ sub viscera terræ

Arcani fontes, qui clam radicibus imis

Vitales succos & cœca alimenta ministrant.

Tum curvasse ferunt ramum felicis olivæ

Pacis in augurium, silvestria numina, nymphas.

Quid moror? ecce redit lætam haud inglorius aulam,

Luctatus toties, fatis sed major iniquis.

Aspiceres lætum remeanti applaudere Regem.

Pax illo redeunte redit: date lilia nymphæ

Sequanides nymphæ. Mox ille incumbere rebus

Acriùs & curas omnes impendere Regno.

Nec minus ipse suos, æquâ modo parte laboris,

Adjicit ad Natos animum: decora alta futuros

Imperii præsentit, & imo in pectore versans.

Natorum spes eximias, sibi plaudere dudum

Impatiens, tantos vix sustinet æquus honores.

Hunc adeo imprimis, signat quem justior ætas,

Muneris hæredem patriis virtutibus implet.

Huic Rex grãdem animam pro grandibus addidit ausis.

Inde animi vis illa, indefessique labores.

Si bellare parat, Martemque laceffere ferro

Terribilis LODOICUS, & hostem in prælia poscat.
Stant acies, stant castra, duces, seges ærea campis,
Terribilis facies bellorum & lethifer horror,
Torvi Brontis opus: castris si providet; ecce
Per medias hyemes, alienis mensibus anni,
Ad nutum fœcunda suis cum messibus æstas
Huc properat: tanta est castrensis copia victûs,
Non acies campo, toto non æquore classes,
Nec nova tartareis fabricata incidibus arma,
Crediderim, tanto Regnum munimine firmant,
Quantùm consilio, & cura quantùm ille sagaci.

Haud illo inferior Frater, patris altera cura,
Celsum auro caput effulgens, mitraque verendus
Ante omnes, quanta se majestate ferebat!
Et nuper quibus eloquiis! seu diceret alto
Sublimis folio, seu Regem Orator adiret.
Hinc caput attollunt tanto sub præfule Rhemi
Felices Rhemi, quibus alium cernere lumen
Contigit & primos tam fausti fideris ortus.
Quin etiam ille sacris ut priscum instauret honorem,
Delubra erigere, & sanctos præscribere ritus
Informare pios mores, perque oppida gentes
Lustrare innumeras Christique accendere amorem.
Omnibus intentum, miseris dare jura, querelas

Excipere, & longas tandem componere lites.

O bene concordēs ad publica commoda nati
Tergēmini Heroes: tales Themis optima, tales
Relligio, tales Regno Bellona petebat.

Perge modo, ecce novi incipiunt tibi surgere soles:
Perge senex venerande, ausis ingentibus imple
Grande ministerium. Te jam omnis Curia Patrum,
Te Populi, te Astræa redux, te Gallia dudum
Munus ad hoc regale, magistratumque vocabant.

Ad titulos post vota venis: fastigia tanta
Quæ sperasse, nefas aliis, te certa manebant.
Salve ô! tot votis Franco datus Arbiter orbi,
Principis Interpres, decus admirabile sæcli,
Tu famam ingentem meritis ingentibus æquas:
Externæ nil lucis egens tu lumine fulges
Purius ipse tuo: tu sanctis sanctior ipse
Surgis in exemplum Patribus: te respicit unum
Aula, suos per te discit componere mores.

Non Fraudes, non Infidiæ, non amplius Artes,
Mille nocendi Artes, fugient Litesque malignæ,
Et maletuta frement positis Mendacia larvis.
Te summo legum in folio chorus ambiet omnis
Virtutum, te Relligio, Pietasque Fidesque,
Et niveus Candor, puræ bona gaudia mentis,

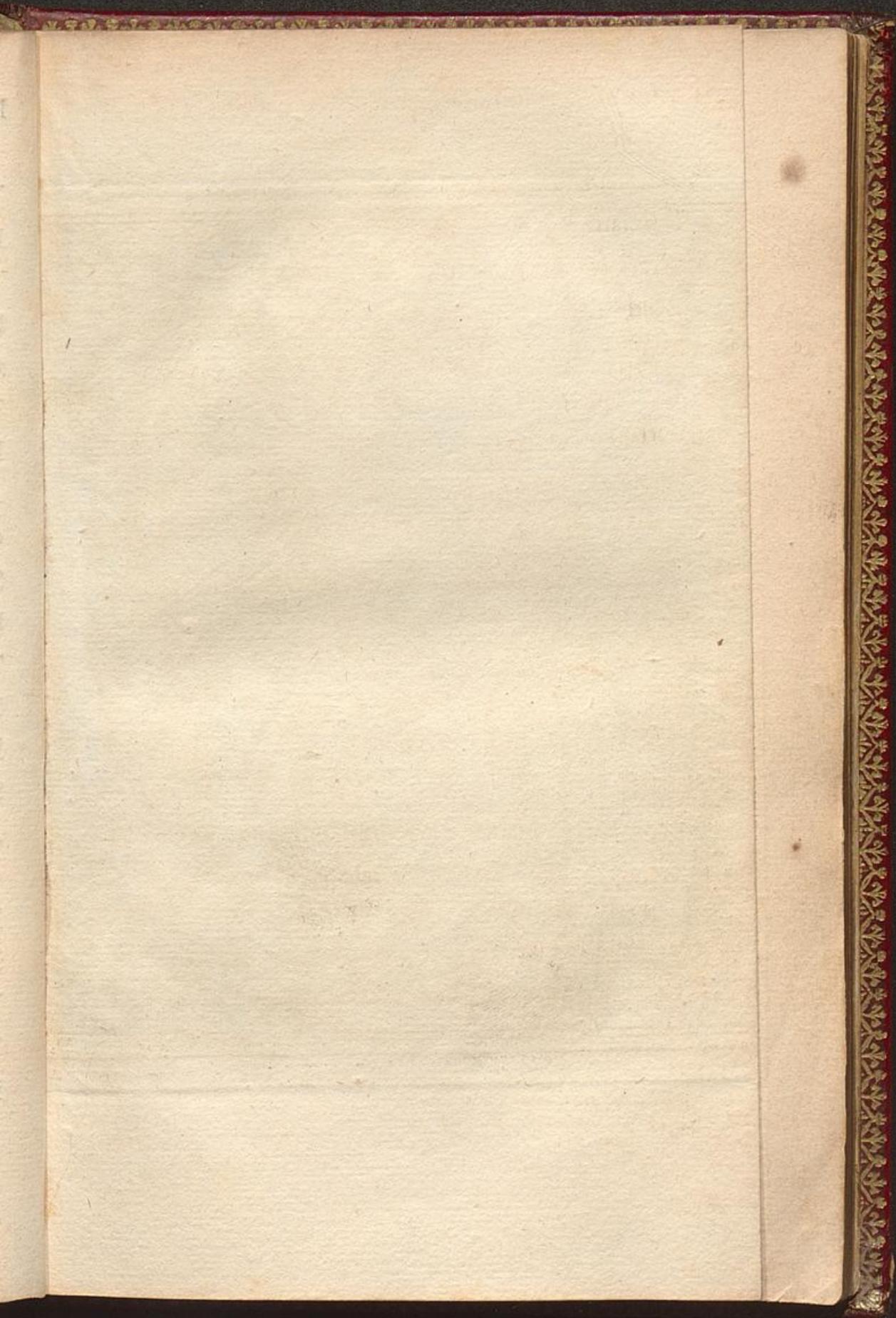
Omnes Legiferi, clari virtutibus omnes,
Te longè aspicient, observabuntque tuendo,
Æquabis gravitate ferentem jura Solonem,
Romanumq; Numam, Lacedæmoniumq; Lycurgum.
Tractabis manibus puris Regale sigillum,
Unde ibunt populos Regis decreta per omnes.
Nec laus hæc fuerit laudum postrema tuarum;
Regificos inter luxus, Aulæque favores,
Fortunam indocilem dura virtute tenebis
Sub pedibus, partos meritis tot & inter honores,
Sola triumphabit pompæ nil indiga Virtus.

R. P. DE MONCHY.

Congreg. Orat. D. I. C. Sacerd.

TU mihi, qui Superis musam sacrare mone-
bas,

Plaude, fidem exolvi: Phœbum ejuravimus aras
Ante ipsas verbis solemnibus, impia vatum
Numina, laudandi & vanas desuevimus artes.
Jam plenum meliore Deo juvat ire per alta,
Et cælum peragrare, humilesque relinquere terras.
Si dubitas, nostros quos mitto perlege versus.
Non ea Mortali, Virtuti reddita laus est.

CAVILLÆI RVRIS
NYMPHA.

MOLLIBUS in pratis dum nuper luderet
Ægle,

Una CAVILLÆAS inter celeberrima nymphas,
Audierat, namq; is rumor jam creber in urbe,
TELLERIUM summis titulis & honoribus auctum.
Unde sibi, ruriq; suo sperabat honores.

Demens! quæ domini mores experta modestos
Haftenus, insanos agitabat pectore fastus.

Major visa sibi, & fortunæ oblita prioris,
Tum socias cœpit paulatim temnere nymphas,
Nec jam ferre pares: latis ubi præsidet arvis,
Affectat nova jura novasque imponere leges:

Is nymphæ fastus nymphas urebat agrestes:
Scilicet illa ferox animi, incessuque superbam
Haud solito mentita deam, toto ore sonabat,

Per montes, vallesque, CAVILLÆ OSQ; recessus,
TELLERIUM, Francas pandentem edicta per urbes
Curarum strepitu procul, & popularibus undis,
Illum velle suo interdum succedere ruri.
Liber ubi respiret, & otia dulcia carpat;
Jam prope adesse: suæ, supremos inter honores,
Non adeo Villæ oblitum immemoremque suorum:
Et narrabat, uti lento pede cernua vultus
Turba ministrantum fasces præferret eunti,
Clavosque, trabeasque graves, cum torquibus aureis,
Et quas tingit honos sacrato murice vestes,
Et libram Themidis, necnon pro jure tuendo
Terribiles hastas, nudos monstrabat & enses.
Hac non visa tenus rudibus spectacula nymphis.

His super addebat Regem Regalia jura
Munus ad hoc cessisse, suos & frontis honores,
Et capitis radios. Hinc sacro erumpere vultu
Fulgura, quæ blando placidus ni temperet ore,
Terreat attonitas majori numine nymphas.
Illæ autem trepidare, iterum petere antra, recessusque
Umbriferos, vallesque cavas, & stagna profunda,
Naiadum hospitia, &, nativa cubilia, rupes.

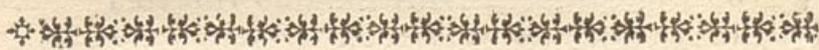
Interea, densis properant dum se abdere sylvis,
Expectatus adest, tacitusque supervenit Heros,

Omnia, ut ante, sibi similis: villamque salutans,
Ipse suam, Geniumque loci, antiquosque Penates
Agnoscat. Lætis subito se sustulit undis
Nympha cavâ sub rupe latens, & murmure blando
Grata salutavit dominum, & plausum edidit urnâ.
Ante fores nulli strepitus, non cardine valvæ
Ingentes crepuère: ultro se janua pandens
Accepit venientem, & sensim admisit in hortos.
Non vigiles hîc excubiæ, durus-ve fatelles
Torva tuens primos aditus præcluserat: uno
Tuta fatis custode domus. Non arma, neque illum
Hastati circumstant: hos alter honores
Ambiat, ille suâ se majestate tuetur.

Felices sylvæ, loca sola, vmbraeque silentes,
Secessus placidi nemorum, collesque beati!
Quando per vestras, quæ maxima gloria, valles,
Fortunæ populorum omnes & fata reguntur.
Aspiceres nemus attonitum, circum arva filebant:
Non volucres cantu, rauco non murmure fontes,
Verticibus leviter motis non undique sylvæ,
Aurarum-ve leves animæ, turbastis amicam,
Res agitat regni magna dum mente, quietem.
Una dryas fertur veteri dudum abdita trunco,
Per tenues rimas laxato cortice furtim

TELLERIUM vidisse , animumque expleſſe videndo.
Protinus exiliens pavidas vocat illa ſorores ,
Namq; omnem nondum exuerat vaga turba timorem:
Audaces facit illa , citæ cava teſta relinquunt
Ora exertantes. Veluti ſi multa palumbes ,
Quas fera tempeſtas ſub turribus abdidit altis ,
Contigerint puri ſoles , & aperta ſerena ,
Ad paſtum redeant , & pabula nota requirant.
Huc Galatea venit , venit huc formoſa Lycoris ,
Flava Thoe , ſubfuſca Ephyre , pharetrata Ligea ,
Ambæ Sequanides , roſei quoque plena pudoris
Candida Nina , emeret totis quam uxorius undis
Sequana , virgineum peçtus ſi dona moverent.
Huc etiam venêre , habitant quæ numina valles ,
Verſalias valles , habitant quæ numina montes.
Vos quoque Sanclovias circum quæ luditis undas ,
Ornatæ vittis vos verſicoloribus omnes ,
Naiades huc veniſtis , & omnibus excita pagis
Ruſtica plebs , cantans venit ipſe bipennifer Algon ,
Cum Lycida frondator Ilax , terrorque luporum
Alpheſibœus , & altâ ingens cum falce Menalcas ,
Et Corylas puer , & villoſus membra Palæmon.
Auribus arreçti , defixi obtutibus omnes ,
TELLERIUM obſervant taciti ; ne immenſa tuentûm

Lux oculos perstringat, in imis vallibus omnes,
Omnes frondiferum nemorum per opaca latebant.
O quam nuda places operosi nescia fastus
Simplicitas! lucis agitantem multa sub altis,
Non radiantem auro, nulloque satellite septum,
Unum omnes trepidi longè admirantur, & unum
Certatim aspiciunt: stupuere, avidique tuendo
Vix credunt oculis, iterumque iterumque revisunt.
Pro turba famulantum, & conspicuo comitatu,
Illi aderat magna inspirans comes unica Virtus.
Nympha loci erubuit, tanto præsente magistro
Dedidicit primos jam non temeraria fastus.

FRANCIÆ CANCELLARIO
in agro suo rusticanti.

OS CAVILLÆI felicia numina ruris,
Umbriferæ valles, vos antra, altique recessus
Sylvarum, colles nimum, fontesque beati:
Quando rure datur meditantem grandia vestro,
Simplice sub cultu, nulloque satellite cinctum
TELLERIUM aspiciere, & totum observare tuendo.
Hâc ego fortunâ non Rusticus esse recusem.

URBANO PRÆTORI.

*Antlia recens imposita ponti per inundantem
Sequanam eversâ, salvis inscriptionibus.*

Fortè Parisiacam dum Sequana perfluit Urbem,
Viderat inscriptos SANTOLI in marmore versus
Alto Ponte super: fletit, & tum carmine lecto,
Scilicet ille meos, dixit, contemnet honores,
Et mea in exiguos mutabit flumina fontes.

Nescio quem affingens, cursus qui tardet, amorem?

Vix ea, cùm totis horrendum immugiit undis,
Cornuaque attollens irato flumine rumpit,
Subvertitque domum, quâ se se plurimus annis
Per tubulum assurgens totam fundebat in Urbem.
Fulcra domûs cecidere, simul domus omnis, eodem
Sperabat demens evertere carmina fluctu:
Sola sed everfis manserunt carmina tectis.
Sic nostros, Prætor, defendunt Numina versus.

ILLUSTRISSIMO VIRO D.
ACHILLI
HARLÆO
IN SUPREMO
GALLIARUM SENATU
PROCURATORI REGIO.
CARMEN PANEGYRICUM.

AUD fine consilio, & manifesto numine
Divûm,
Publica solliciti dispensant munia Reges,
Unde salus populorum, & pendent ultima fata.
Illuc, HARLEADE, & solers prudentia Regis,
Et tua te virtus, & magna exempla tuorum
Evexère : omnis studiis te ardentibus Aula,
Te populi, te sancta Themis, te Gallia dudum,
A

Munus ad hoc regale, Magistratumque petebant.
 Quin pater ipse suos ultro deponit honores,
 Et proprio assurgens gaudet decedere nato.

Dicite vos Proceres, Franci capita alta Senatûs;
 Tuque Themis, quibus ille modis, quo tramite surgat
 Ad summos apices, famamque extendat avorum?
 Nam neque purpurei trabeato ex ordine Patres
 Hoc potuere, licet suprema negotia tractent,
 Omnes consiliis, clari virtutibus omnes.

Vidi ego, per populos dum scripta impunè vagantur,
 Dedecus ætatis nostræ, opprobriumque futuræ,
 Concilio Patrum in magno decreta ferentem,
 Vidi & Sorbonici firmanthem oracula cœtûs;
 Venerat huc Regni pro libertate tuendâ
 Orator; titulos lacerataque nomina VERNÆ
 Vidi, & proscriptos Româ indignante libellos.

Ipse etiam nuper Patribus de more vocatis,
 Multa super legum imperio pandebat. Adeste
 Quotquot Roma tulit, quotquot stupuistis Athenæ,
 Magni Oratores; vestris non laudibus impar,
 Addebat verbis numeros, & pondera rebus.
 Unde olli tanta eloquia, & vis addita linguæ,
 Unde artes, tam vivida mens, animique sagaces?
 Quid referam gravitatem oris, frontisque modestæ

3

Grande supercilium, majestatemque serenam,
Et castos mores, & opum, fastusque superbi
Contemptorem animum, & nil tale ferentibus annis
Pro patria magnos, indefessosque labores?
An capiunt tantas mortalia pectora dotes!

Hæc mecum, cum sidonio spectabilis ostro
Ipsa Themis mihi tum dubio stetit obvia, & ultro
Convenere, quibus custodia credita Regni
Dique Deæque omnes, necnon & Gallia quondam
HARLÆI defensa Heroibus: aurea pallâ
Splendebat Regina, manuque insignia gestans
Lilia Francorum & sacrâ diademata fronte,
Nec vultu Divæ ab similibus, me multa docebat
Durius increpitans; ô rerum ignare mearum
Hactenus, inquit, an HARLEADUM tot nomina nescis,
Tot decora, & generis monumenta augusta paterni?
Debet Avis hanc magnam animam, exemplisq; suorum,
Debet & ipse sibi HARLÆUS. Nec plura morata,
Omnes HARLEADAS, BELL'EURÆOSQUE Quirites
Monstrabat radio, totamque ex ordine gentem;
Et simul in tabulis simulacra antiqua virorum
Cernere erat, quantâ se majestate ferebant!
Hæc dum lustris, agmen partes se scindit in ambas;
Pars una in trabeis, pars altera fulget in armis:

A ij

Et pro laude suâ, aut ramum pacalis olivæ,
 Aut belli exuvias superato ex hoste gerebant.
 Tandem sic visa est magnarum conscia laudum
 Regina interpres numerosam ostendere turbam:
 Si dubitas, Vates, in quantum nomen iturus
 HARLEADES, quò sese ingens ea gloria tollat;
 Hos agnosce viros, hæc pectora nescia frangi,
 Armatasque in bella manus, pacisque Ministros.
 Si quando ductandæ acies, si jura tuenda,
 Gens dedit illa Duces, Proceres dedit illa togatos,
 Unâ è stirpe omnes, aut firmavêre Senatam
 Consiliis, aut Imperium victricibus armis.
 Hinc LODOIX, Franco quamquam unus sufficit orbi,
 HARLÆO, sibi nil metuens Regalia jura
 Credidit, atque omnes legum permisit habenas.
 Noverat ex priscais HARLÆUM annalibus, omnemque
 Enumerans gentem, è multis suspexerat unum
 Astrææ primo in folio, dum turbida cœco
 Urbs fremeret motu, prætextis undique causis
 Debita Borbonio generi, queis sceptrâ revellant
 Prædones regnorum avidi; stat pectore firmo
 HARLÆUS, titulosque & sceptrâ avulsa reposcens,
 Henricum Regem populo obluctante salutat,
 Firmat & incertum ventura in sæcula Regnum.

Quid patriæ non cogis amor ? non carceris horror,
 Non illum fera vincla, impacatique furores
 Confusæ plebis, ferrique licentia flectunt :
 Et scelus est, gens dira, tuum, tua maxima contra
 HARLEADE virtus; pudet, æternumque pudebit
 Promeritos fasces franco rapuisse Catoni.

Me majora vocant, paucis adverte, docebo
 Hic Burgundiacos tractus, nataliaque arva
 Deserit, & magno Francæ telluris amore,
 Transtulit huc patrios totâ cum gente penates.
 De tantis ducibus quid non sperare licebat ?
 Tum Bellona tubâ, Mars Gallicus omnibus armis,
 Et dedit ingentem pennis Victoriâ plausum.
 Nec minùs est lætata Themis, librâque remisâ
 Ad tempus, læto implevit rumore Senatum.

Non semper fera bella juvant ; nam proximus ille
 Pacis amans dediscit Avos, Martemque perofus
 Exuit arma, togæque altos affectat honores.
 Sæpe domi strepitu procul, infanoque tumultu,
 Depositoque supercilio cum plebe Senator,
 Et veteres rixas, & bella forensia vulgi
 Composuit, longasque moras, litesque repressit.
 Grande magistratûs, & adhuc memorabile factum,
 Latè per populos, Themidisque per omnia templa,

Nomen & HARLÆI volitabat, & undique laudes,
 (Dicitis si qua fides) tantis rumoribus acti,
 Illius è tumulo visi prorumpere Manes,
 Laude suâ Manes etiam post fata superbi.
 Sed quid ego hunc autê? non lōge agnosce THUANUM;
 Hic sanxit patrias in publica commoda leges,
 Densis quæ tenebris, & multa nocte sepultæ
 Obscuræ semper, nativæ lucis egebant;
 Tot confusa inter veterum decreta, THUANUS
 Innumeras leges brevia in compendia misit,
 Et dedit obscuris lucem, antiquisque vigorem.
 Tantus erat juris vindex, Themidisque sacerdos!

Salve ô Francigenûm scriptor clarissime Regum
 Docte THUANE, decus quondam & lux maxima sæclî,
 Tu magnæ Themidis sanctum caput : otia musis
 Astrææque dabas, docta intervalla laborum.
 Te res imperii, te mille negotia poscant,
 Incedis trabeatus, & amplo in munere fidum
 Te patribus, populisque probas, regnoque ministrum,
 Si tibi fert animus res scripto exponere gestas,
 Et Regum annales, numerosa volumina scribis,
 Jactabunt quæ sera tui per sæcla nepotes.

Hæc memorans dilecta comes, jactabat ACHILLEM,
 Quem Rex Macloviis olim præfecerat aris.

7

O superi! quantos pro Religionē labores
Ille tulit, quantas terrâque marique procellas?
Monstrabat tabulata super, Phrygiosque tapetas,
Congeriem immensam spoliorum, aurique talenta,
Quæ Scythico dederat, non munera parva, tyranno.
Hîc nudâ sub humo, gladii, clavæque trabales,
Nodosæque cruces, multoque cruenta cerêbro
Grandia saxa, necis dira instrumenta, jacebant.
Auro Thrax inhians jam tum obliviscitur iras,
Et pretio accepto longâ sub nocte gementes
Christiadas vinclis, & durâ compede solvit.

Hunc prope frater erat, non jam per bella tremendus,
Depositâ mitis galeâ, atque immanibus armis,
Fratris ad exemplum miles se consecrat aris.

Hîc etiam vidi ante alios, magnumque CAMILLUM,
Quem Rhodanus, quæ lentus Arar, plaudētibus undis,
Obliti cursus proprios, urnâque relictâ,
Corpore plus nudi medio, summo æquore cernunt;
Sic Tyberis fertur quondam exultasse Camillo,
Quem toties raptis celsa ad capitolia vidit
Insignem exuviis, victriciaque arma gerentem.

Tu quoque FERDINANDE aderas, te quippe videbam
Pascentem Druydæ populos; verùm ecce repentè
Pontificem mento intonsum & brevior capillo,

Ostendentem utrâque manu haud ingloria scripta :
 Mirabar docta ora viri, frontemque, oculosque,
 Egregiasque animi cultu sub simplice dotes.

Ecce sequebatur spectandâ in veste Sacerdos,
 Ante omnes formâ eximius, mitrâque coruscans;
 Hic ille est, magno quo Præsule Neustria gaudet,
 Hujus ad aspectum mutato expalluit ore
 Gallia; jam liceat, dixit, renovare dolores,
 Tanto & Pontifici meritas persolvere grates.
 Pro re pauca loquar; cùm nuper vulnere cœco
 Reginam abstulerant crudelia numina Parcæ,
 Nos memores Reginæ: unum selegimus omnes,
 Qui grandi eloquio (Regis sic jussa ferebant)
 Illius & Regale genus, Natamque, Sororemque,
 Hanc ipsam, & Sponsam Regum, Regumque Parentem
 Diceret, & laudes dicendo æquaret avitas.
 Delubro in vasto, quâ Sequana rumpit aquarum
 Continuos cursus, busti surgebat imago
 More pyræ ingentis, Francorum hîc stemmata Regum,
 Liliaque & pallæ, & multo diademata in auro,
 Effigiem tumuli super, exuviæque jacebant;
 Exuviæ tristes! solio cùm orator ab alto
 Immiti fato ereptam & crudelibus umbris,
 Reginam Austriacam lacrymans ter voce vocavit.

9
Addidit & grandes titulos, & fortia facta:
Facta! quibus dirum frænavit fœmina Martem.
Illum Borbonidæ cum lucifono comitatu,
Pullati stupuère duces, stupuère loquentem
Pontificum chorus omnis, & omni ex ordine Patres;
Tanta fuit vis eloquii & miranda potestas!

Sit laus ista togæ, jam me novus abripit ardor,
Sunt bellatores, mavortia pectora, & ipsi
HARLEADÆ, memini, his ducibus res bellica quondam
Credita erat, primi dura in certamina, primi
Tela per & gladios, inimicaque castra ruebant
Intrepidi Heroes. Si nunc res posceret, ultro
Exuerent trabeam, & patriis pendentia tectis
Arma retractarent non inferiora secuti.

Sed cur ista moror? numeret Burgundia bella,
Ostendatque duces, quibus illa angustior olim
Crevit in imperium; memoret quos vicerit hostes
Bellatrix, quantasve sibi submiserit urbes
Consilioque manuque, fremens dum bella tonaret
Undique, & effusis Mars impius iret habenis.
Hæc fuit HARLEADUM, fuit hæc tum cognita virtus.
Nec semel hoc nomen trepidæ audivêre Pyrenes,
Et Tagus, & Tyberis, Scaldisque, celerque Visurgis,
Victrices tremuère & amantes prælia dextras.

Ipse metu turbavit aquas & fugit in æquor
 Eridanus, Thamesisque imo caput abdidit alveo,
 Quamquam bella inter pelago confusus, & armis
 Pulcer JOANNES cadit omnibus obrutus undis.
 Hæc dicens vultus subitò mutata decoros
 Gallia, non lacrymis medio in sermone pepercit:
 Illam ut conspexi lacrymantem, & multa gementem;
 Quæ, dixi, tibi Diva comes, quæ causa doloris?
 Hôc, inquit, ferro, hæc dextrâ defensa fuisssem.
 Ibat jam pelago victor, spoliisque superbum
 Prædatorem Asiæ spe saltem oriente fugabat;
 Sed juvenem eripuit vix pubescentibus annis
 Invida vis fatorum, & inexorable lethum.
 Illum triste sonans eoa per æquora Triton
 Ingemuit conchâ, & Nymphæ flevêre cadentem.
 Hic mihi grandiloquo celebrandus SANCIUS ore,
 SANCIUS Henrici, titubant dum Gallica Regna,
 Et fidus comes, & sceptrorum maximus ultor.
 Ille quidem Caroli vidit post funera Regis
 Omnibus exceptum populis, Regnoque potitum
 Henricum; sed rem patriam turbante tumultu,
 Proh facinus! scissi studia in contraria Patres
 Hactenus indefensam urbem & Regalia tecta
 Milite dant circum, Regemque à sedibus arcent.

Non tulit indignans vir martius, intus agi rem
 Dum videt, & præceps summa in discrimina regnum,
 Tendit ad Helvetios, & multo prodigus auro
 Bellator, refides populos, venaliaque arma
 Conducit, Regum ereptos ulturus honores.
 Sub duce belligero Rhœtorum exercitus ibat
 Secum fata ferens, hæc dum mihi prompta parantur
 Auxilia, occumbit perfoffus pectora ferro
 Infelix Henricus, & urbe domestica bella
 Exarsere magis; subiti rediere tumultus,
 Præliaque, indomitos nullo cohibente furores.
 SANCIVS ad portas iustis metuendus in armis
 Bellat, eo bellante omnis stetit impetus, omnis
 Compressus furor, & scelerati infania ferri.

Adderet his majora, sed inter tympana & enses
 Gallia CHRISTOPHORUM agnovit, vultuque manuq;
 Et crudum ardenti spirantem pectore bellum.
 Admirata virum blanda sic voce salutat.
 Hic natus bellis, custos virtutis avitæ,
 Gentis & HARLÆÆ magnum decus; arma petentem
 Non illum movere preces, non purpura patris.
 Consciis ipse sui HARLÆOS interrogat omnes,
 Ingentesque animos atavorum & grandia facta.
 Otia pacis ament alii, mediasque per urbes

Incedant tyriis in vestibus; ast ego, dixit,
 Castra sequor; quò bella vocant, bella horrida,
 eundum est.
 Vixisset! meritis pro talibus inclytus Heros,
 Colla per, atque humeros præclarum infigne tulisset,
 Auratæ torquis jamjam decorandus honore.
 Ast alii turmatim aderant, supremaque tantùm
 Ora ostentantes; stabat galeata caterva,
 Qualis erat dum torva tuens raperetur in hostes.
 Undique spirabat duri Mavortis imago,
 Per cœlum fama antevolans, velocior euris
 Implebat toto ore tubam, HARLÆOSQUE sonabat.
 Ibat ponè sequens Victoria, iterque morata
 Spargebat virides nullo discrimine lauros.
 Innumeras bellantum acies ut Gallia vidit;
 O mihi si, dixit, turbam hanc memorare liceret!
 Monstraré LODOVICUM equitem sub torquibus aureis
 Regali insignem vittâ, ingentemque PHILIPPUM,
 Quem sex lustra vident regnorum in fœdera missum,
 Vos Byzantinæ, Regum pallatia, turrets,
 Testor, & Eoæ gentes, teque impie rector,
 Obstupuistis enim Francorum jura tuentem.
 Adjicerem CORTENIACUM, qui talia cernens
 Pro laude Herois tanta, sibi fœdere natam

Junxit, & æterno sponsam dignatus amore est;
 Magnanimumque ducem antiquis è Regibus ortum,
 Et CESIOS omnes, CANVALLONESQUE superbos,
 SANCIADASQUE equites unà de stirpe referrem.

Et BREVALLE mihi, non illaudatus abires,
 Cujus ferrea glans jaculata è turribus altis
 In caput insiliit, Latios dum tendis in hostes
 Bellator, pulcramque petis per vulnera mortem.

Per vos, dicam equidem, fortissima pectora bellis;
 Hoc nutans stetit imperium; quòd munere pacis
 Jam fruar, & vigeat legum quòd sancta potestas,
 HARLEADUM est: totam cœptis me debeo vestris.

Et dubitamus adhuc post tot monumenta virorum,
 Post tot avos, proavosque, & mille heroica facta
 Unde tot emineant HARLÆI in pectore dotes?

Plura loqui vetuit Themis indignata, meosque
 Ambitiosa quid hîc memoras, ô Gallia? dixit.
 Jacta castra, ducesque tuos, pugnataque bella;
 Non equidem invideo, tua sint hæc præmia laudes
 Bellantum; quid enim nostros tibi sumis honores?

Hæc dicens oculos in me conversa tenebat
 Jamdudum: Tibi multa, inquit, monstranda supersunt.
 Sunt etiam BELLE'VRIADÆ, mea gloria duris
 Temporibus, patriæque patres, legumque ministri.

Sese sponte quibus lætata est subdere & ipsa
 Majestas soliorum & Regum invicta potestas.
 Nec minus acceptos referas heroibus illis
 Quos versas grandes animos, HARLÆE; tuarum
 Illa quidem numero in tanto non ultima laudum est.
 Mens, fateor, perculsa stetit gravitate virorum
 Tantorum; me me undique & undique turba vocabat.
 Observabam avidus præclaræ exordia gentis,
 Stemmataque & trabeas, fascēs, fellasque curules,
 Hanc ego dum tacitus perlustro ex ordine turbam
 Admirans, accensa Themis duro increpat ore
 Cur vates picturâ animum nunc pascis inani?
 POMPONII gens tota, patrumque immensa propago,
 Salvete illustres animæ, salvete verendi
 Custodes populorum, hæc vobis debita cura est.
 Dum vos aspicio, vestros dum consulo vultus,
 Ecce redit vetus illa & grandis imago Catonum,
 Qui, dum vita fuit, Romano pectore leges,
 Jus patriæ antiquum, libertatemque fovebant.
 Sed mihi præ reliquis major quæ fulget imago?
 Unam atavi aspiciunt omnes, infraque supraque,
 Ceu vaga quæ clarum circumstant sidera solem,
 Obvertunt rutilos alieno lumine vultus.
 Hic vir hic est, date ferta Deæ, date munera Reges,

Qui molem regnorum humero non impare portat ;
 Promissus Franco & jamdudum debitus orbi.

Pacifer orator , rerum , armorumque minister

POMPONIUS largos fundendi sanguinis amnes,

Et jurata odia , & Regum compescuit iras.

Illum Sarmaticæ sub iniquo fidere gentes ,

Rhoetique , Helvetiique , & crudi martis Iberi

Obstupuere , modum pacis legesque ferentem.

Hinc meruit legum supra fastigia tolli

Arbiter , & tractare manu Regale sigillum.

Ille patris famam meritis ingentibus æquat ,

POMPONII pars magna , & nostri gloria coetûs.

Illum ego privatis referantem oracula tectis

Vidi , & perculsum famæ melioris amore ,

Hortantem non degeneres ad grandia natos.

Sæpe suos memorabat Avos , memorabat avitas

Virtutes , præclara domûs monumenta paternæ ,

Adderet ut natis animos , imitabile Patris

Nempe sui exemplum prudens ponebat , & inter

Propositos patres , sese & sua facta tacebat

Et magno genitore , & magna prole superbus.

Nec procul hinc par Imperio , par Regibus ipsis

SILLERIUS , summa pro majestate sedebat ,

Cujus consiliis res Francæ & jura vigeant

Inconcussa; audax facinus sub vindice tanto
Pro quaestu illicito venales figere leges.

Hic quoties Aulas penetrans & limina Regum
Restitit orator : quàm vellet sanguine fuso
Possè fidem signare, suis jam victima votis !

Certabat patriæ invigilans, in utrumque paratus,
Aut leges fervare, aut certæ occumbere morti.

Ventum erat ad feros generosa hac stirpe Nepotes :
POMPONIUM vidi intrepidum, gentisque togatæ
Præsidiumque, decusque, & inexpugnabile robur.

At Themis, hos tollens oculos quibus astra feremat,
Visa mihi solito major, seu me major imago
Tot procerum, mentem addiderant seu pōdera rerum.
Tandem pulcre audax sic Regni arcana retexit

Vix bona Pax Gallis malè-tuta ostenderat ora,
Nec dum compositi, belli armorumque tumultus:
Ære cavo increpitans Discordia, fæderis expers
Spargebat causas odiorum, irasque movebat.
Sæpe renarrabat veterum memor illa malorum
Et spretum Regem, & spretam cum Rege Parentem:
Sed frustra; numero procerum selectus ab omni
POMPONIUS, rerum implicitas evolvit habenas
Propositi securus, & implacabile monstrum
Seditionis opus premit, inceptosque labores

MOLÆI,

MOLÆI, majore animo, majoribus orsis
 Absolvit, non belligeris Heroibus impar.
 Audite hæc, memoranda cano, non fractus ab Aula,
 Muneribusque, minisque, suo sed munere fultus
 Ibat in adversos confidentissimus hostes,
 Blandâ majestate ferox. Jam disce Senator,
 Quid valeat legum non contemnenda potestas.
 Hic tandem moriens, manifesto numine plenus
 HARLÆUM, legum ultorem & spem gentis avitæ,
 Hæredemque domûs fracta inter verba vocavit.

Haud Libitina tamen totum abstulit; aspice juxta
 Ingentem BELLEVRÆUM, neque nomine tantûm,
 Quippe animis fratrem, ingentis solatia casûs,
 Quem si fata virum! fraterna exempla secutus,
 Regis amor, populique pater, Themidisque fuisset.
 Nam licet egregiæ dotes, sit copia rerum,
 Sint Tituli insignes, sit & olli splendor avorum;
 Non fastu tamen ille tumet, sed ubique modestus
 Fortunam indocilem regit & virtute coerces.
 Quid memorê ut scelere immanes tremefecerit Anglos
 Orator, cum barbara gens, audaxque Senatus
 Conjurata sui meditatur funera Regis;
 Ut supplex, placidusque, minis mox asper acerbis,
 Conatus frænare animos in sceptrâ rebelles?

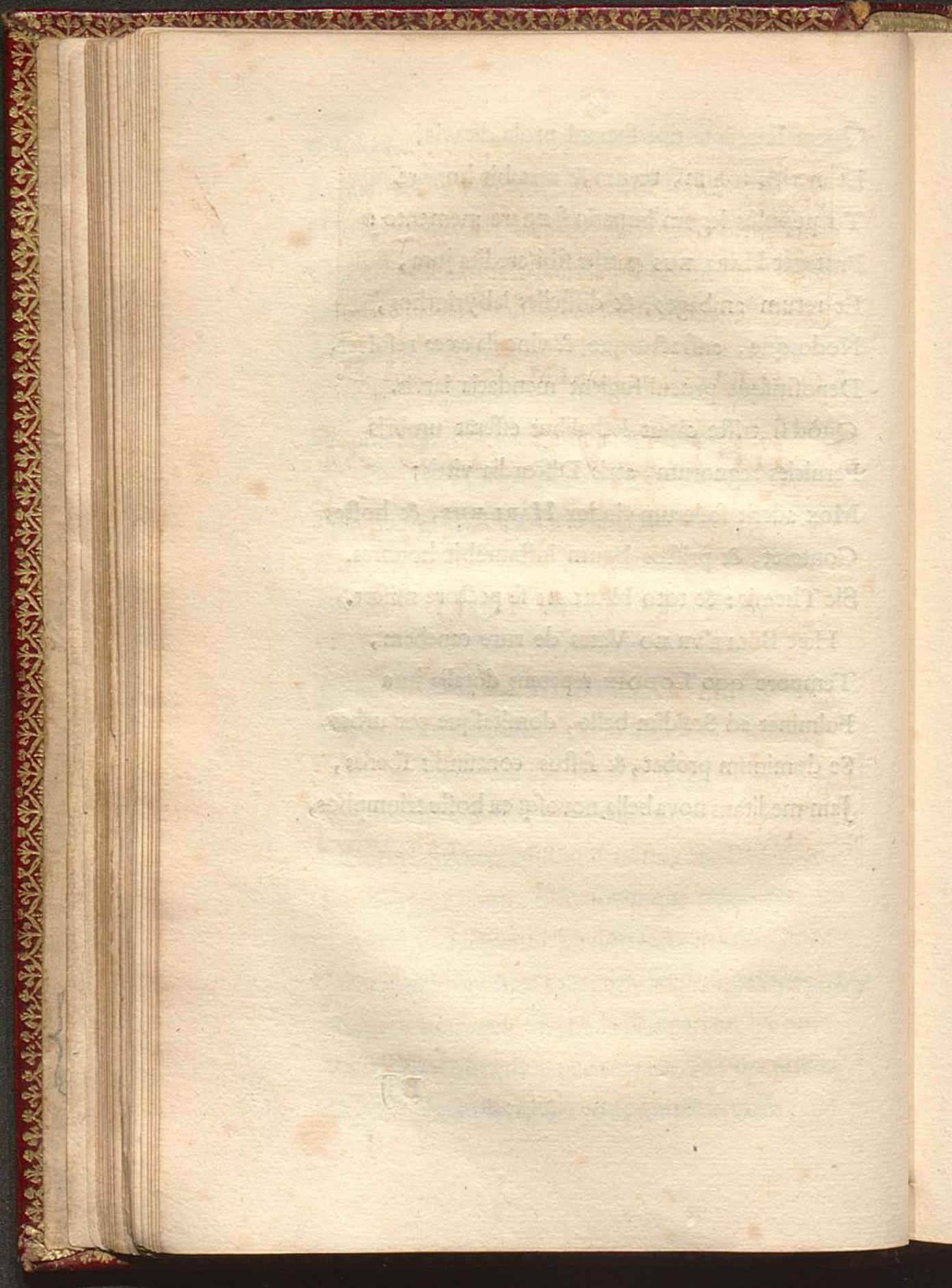
Quid plura? immensum æquavit per singula nomen:
 Et dubitamus adhuc, quo fonte accepit ACHILLES
 Humanâ majorem animam, quam totus olympus,
 Quam tot avi, proavique, ad publica commoda natam
 Infudère? Venit cognato à sanguine virtus:

Hinc mentis vigor, hinc rebus solertia in arctis,
 Et pietas, & prisca fides, rectique, bonique,
 Propositive tenax, & inexsuperabile pectus.
 Qualis ubi in vasto Ligeris jam grandior alveo,
 Quò plus progreditur, patrioque à fonte recedit,
 Plus surgit longum per iter, panditque fluentes
 Divitias undarum, & campo exceptus aperto
 Undique collectos sinuoso flumine rivos,
 Jamque suos, rotat exultans, spoliisque superbit,
 Donec præcipiti prorumpat in æquora cursu.

Nec te præteream, HARLÆÆ spes altera gentis,
 Magnanime ô juvenis: te propter, acerba Dearum
 Lis oritur, te nam studiis æqualibus omnes
 Ultoremque suum, defensoreque reposcunt.

Sed me jam repetunt genialis fœdera lecti:
 Urbs plausu infremuit magno, faustosque hymenæos
 Vulgavit cita fama, futuri conscia partûs.
 Parce, LAMONIADE, quem nuper scœnore multo
 Optasti generum, quem votis omnibus Aula,

Quem Rex ipse tibi speratâ prole dicavit,
 Et meritis tecum, tecum & certabit honore.
 Tu populos legum imperio frænare memento :
 Proteget HARLÆUS patriæ sibi credita jura,
 Et rerum ambages, & difficiles labyrinthos,
 Nodosque, anfractusque, & vincula cæca resolvet.
 Depositisque procul fugient mendacia larvis.
 Quòd si triste caput lethalibus efferat umbris
 Pernicies regnorum, atris Discordia vittis;
 Mox aderit scelerum vindex HARLÆUS, & hostes
 Conteret, & priscos legum instaurabit honores.
 Sic Themis : & toto HARLÆI se pectore miscet,
 Hæc BELLE'VRÆO Vates de rure canebam,
 Tempore quo LODOIX, repetens dotalia jura
 Fulminat ad Scaldim bello, domitasque per urbes
 Se dominum probat, & fastus contundit Iberos,
 Jam meditans nova bella, novosq; ex hoste triumphos.

AD ILLUSTRISSIM. VIRUM D.
P. BELEVRÆUM
PRO DEFENSIONE
FABULARUM
ELEGIA.

REGO sacra novæ mutabunt carmina leges;

Et suus Antiquis præripietur honos?

Tot Vatum monumenta, tot & decora
alta peribunt?

Musarum tot opes auferet una dies?

Ah! tantum prohibe facinus, Pater optime Vatum,

Non aliâ fueris tu mihi lege Deus.

Vos tantum prohibete nefas, prohibete Camœnæ,

Non aliâ dicam vos ratione Deas.

Ecquis erit vestros posthac qui curet honores,
 Irrita si nullam Numina fertis opem?
 Non ita: tot veterum præclara inventa manebunt,
 Et quod sacrauit Fabula prisca, melos.
 Numen habent Musæ, vos fontes numen habetis;
 Sunt etiam & sylvis, arboribusque Deæ.
 Et nemora, & montes, vallésque, & inhospita saxa,
 Ipsaque cum rivis flumina Numen habent.
 Nuper multa gemens in litore flebat Amyntas,
 Et fato raptum sæpe vocabat Hylam.
 Flebant & rupes, fontésque & litora flebant;
 Flere etiam visa est conscia Nympha loci,
 Et montes doluisse, annosaque robora circum
 Corticibus ruptis ingemuisse ferunt.
 Quid non Pierides, quid non finxere Poëtæ!
 Vidimus argutâ mcenia structa lyrâ.
 Vidimus auritas motare cacumina Quercus,
 Et cursus Amnes sustinuisse suos.
 Dant Vates vultus varios, variósque colores,
 Equæ solo ducunt quæ super astra ferant.
 Surda vocant, immota movent, mentē omnibus addūt;
 Artis opus summum, mille placere modis.
 Obscuris vera involvunt, celântque docendo,
 Sublustri & nebulâ splendidiora tegunt.

Sol veluti nimio jubaris fulgore coruscans;
 Nubibus obvolvi, quâ videatur, amat.
 Maxima sunt, plerumque tegit quæ Fabula, & istis
 E tenebris fulget pulcriùs orta dies.
 Lector amat veros dubia sub imagine sensus,
 Quæsitafque diu cernere gaudet opes.
 Quin etiam humanis divina affingimus ora,
 Et sunt, quæ proprio nomine sponde carent.
 Ignem Mulciberum, Cererem frumenta vocabo,
 Et pluvium, in terras dum cadit unda, Jovem.
 Si Venetas describam arces, molimine magno
 Non homines dicam, sed pefuisse Deos.
 Illic Adriacis surgat Neptunus ab undis,
 Et magnæ admirans hæreat Urbis opus.
 Quod si bella canam, Jani Mars limina vellat,
 Et bellatores ducat in arma Deos.
 Mulciber Ætnæis recoquat fornacibus arma
 Thracibus, aut rigidis arma tremenda Getis.
 Tum scelerum inventrix lacerâ Discordia pallâ
 Advocet infernas ex Acheronte Deas.
 Mox Amnes trepidare, imis pallêre sub antris,
 Dum Bellona furens impia bella movet.
 Si decora hæc tollas, sine vi, sine pondere Carmen
 Lectori fesso tædia mille feret.

Quid memorem Flores? si numina Floribus absunt,
 Cur pallent Violæ, cur Hyacinthe rubes?
 Cur sibi cognatos Anemone deperit Euros?
 Unde color Calthis, & color unde Rosis?
 Non his terra putris det Floribus, unde rubescant,
 Sed Pueri, aut Veneris sanguine tingat Amor.
 Vos sine Pomona nusquam florebitis horti,
 Et mœsti, nisi Pan pascat, abîte greges.
 Sunt hæc magna quidem veterum mysteria Vatum,
 Temporibus seris quæ violare nefas.
 Ergo tui, BELEVRÆE, canam si gaudia Ruris,
 Alloquar & Nymphas, sylvicolâsque Deos:
 Et Charites aderunt, zonis de more solutis,
 Alterno terram concutientque pede.
 Illuc Pastores, illuc mihi Rustica turba,
 Et pariter veniant Dîque Deæque loci.
 Fauni cum Satyris, clavam, thyrsûmque relinquunt,
 Tympana cum fistris æraque pulsa sonent:
 Pampineâ incomptos redimiti fronde capillos,
 Lascivis celebrent orgia læta modis.
 Jam madidi vino media inter pocula, libent,
 Et tibi magna Pales, & tibi Bacche pater.
 Mænades hic ululent sparsis sine lege capillis,
 Et fuget attonitos turba proterva viros.

Tum Lector gaudebit, amat nam mille figuras,

Se quoque festivis credet adesse choris:

Quin etiam arridens, jam tum mihi plaudit Apollo,

Plaudit Apollinei docta caterva chori:

Et Nymphæ properant alacres ambire Poëtam,

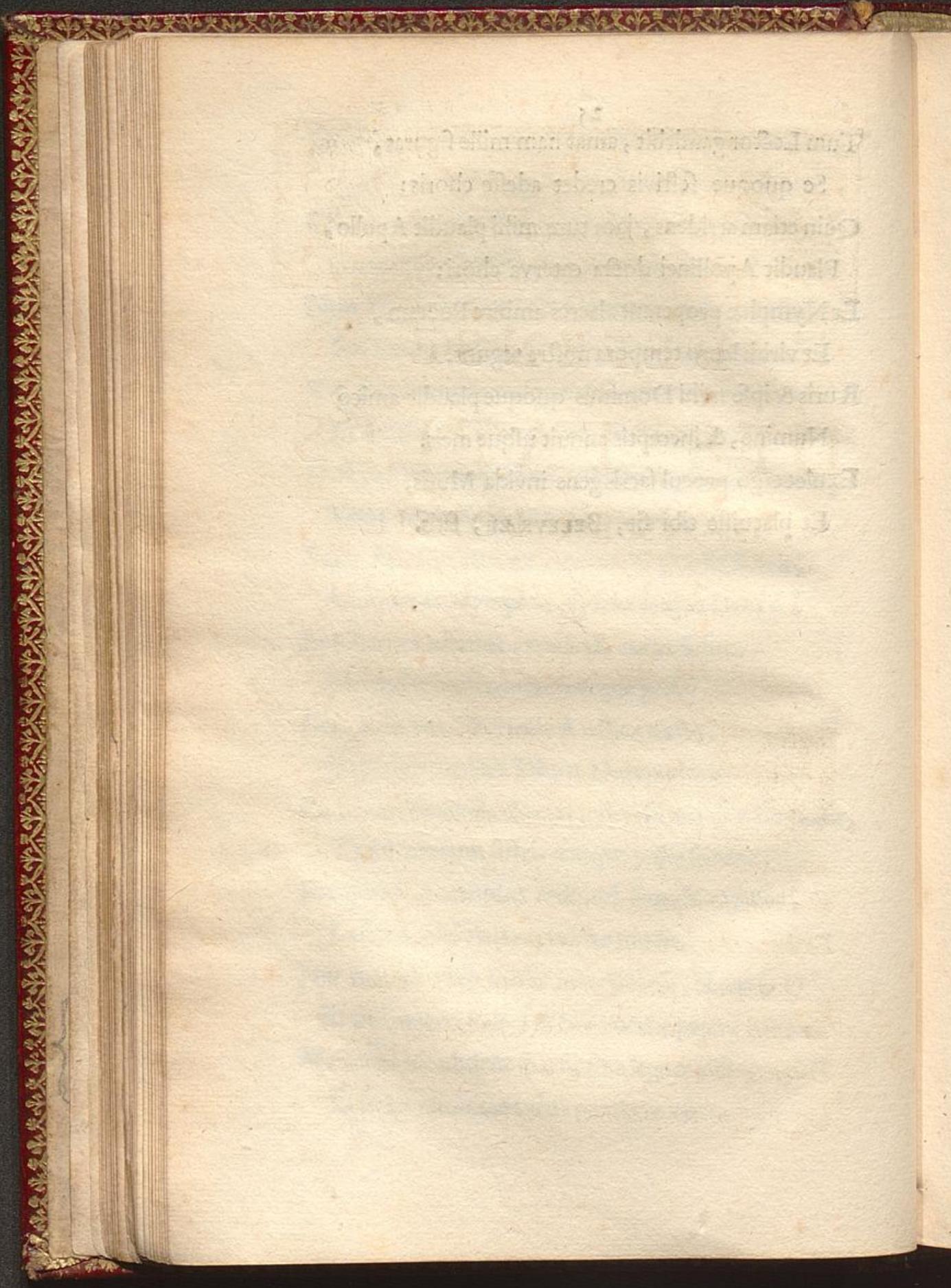
Et viridi lauro tempora nostra tegunt.

Ruris & ipse mihi Dominus quoque plaudit amico

Numine, & inceptis annuit usque meis.

Exulet ergo procul sacris gens invida Musis,

Et placuisse tibi sit, BELEVRÆE, fatis.

DEFENSE
DES FABLES
DANS LA POÉSIE.
IMITATION DU LATIN

DE M^R DE SANTEUL. D. S. V.

*U'ON fait d'injure à l'Art de luy voler
la Fable!*

*C'est interdire aux Vers ce qu'ils ont d'a-
greable,*

*Anéantir leur pompe, éteindre leur vigueur,
Et hazarder la Muse à secher de langueur.*

*O vous qui pretendez qu'à force d'injustices
Le vieil usage cede à de nouveaux caprices,
Donnez-nous par pitié du moins quelques beautez,
Qui puissent remplacer ce que vous nous ostez.*

Et ne nous livre^z pas aux tons mélancoliques
D'un style estropié par de vaines Critiques.

Quoy ? bannir des Enfers Proserpine & Pluton !
Dire toujours le Diable, & jamais Aleçon !
Sacrifier Hécate & Diane à la Lune,
Et dans son propre sein noyer le vieux Neptune !
Un Berger chantera ses déplaisirs secrets,
Sans que la triste Echo repete ses regrets !
Les bois autour de luy n'auront point de Dryades,
L'air sera sans Zephyrs, les Fleuves sans Nayades,
Et par nos delicats les Faunes affommez
Rentreront au néant dont on les a formez !

Pourras-tu, Dieu des Vers, endurer ce blasphème,
Toy qui fis tous ces Dieux, qui fis Jupiter mesme ?
Pourras-tu respecter ces nouveaux Souverains,
Jusqu'à laisser perir l'ouvrage de tes mains ?

O digne de perir, si jamais tu l'endures,
D'un si mortel affront sauve tes creatures,
Confons leurs ennemis, insulte à leurs tyrans,
Fay-nous en dépit d'eux garder nos premiers rangs,
Et retirant ton feu de leurs veines glacées,
Laisse leurs vers sans force, & leurs rimes forcées.
La Fable en nos écrits, disent-ils, n'est pas bien,
La gloire des Payens deshonore un Chrétien :

L'Eglise toutefois que l'Esprit saint gouverne,
 Dans ses Hymnes sacrez nous chante encor l'Averne,
 Et par le vieil abus le Tartare inventé
 N'y deshonore point un Dieu ressuscité.
 Ces rigides Censeurs ont-ils plus d'esprit qu'elle,
 Et font-ils dans l'Eglise une Eglise nouvelle?

Quittons cét avantage, & ne confondons pas
 Avec des droits si saints de prophanes appas.
 L'œil se peut-il fixer sur la Verité nue ?
 Elle a trop de brillant pour arrester la vue,
 Et telle qu'un éclair qui ne fait qu'ébloüir,
 Elle échape aussi-tost qu'on présume en jouïr.
 La Fable qui la couvre, allume, presse, irrite
 L'ingenieuse ardeur d'en voir tout le merite,
 L'Art d'en montrer le prix consiste à le cacher,
 Et sa beauté redouble à se faire chercher.

Ostex Pan & sa Fluste, Adieu les Pasturages ;
 Ostex Pomone & Flore, Adieu les Jardinages ;
 Des Roses & des Lys le plus superbe éclat
 Sans la Fable en nos Vers n'aura rien que de plat.
 Qu'on y peigne en Sçavant une Plante nourrie
 Des impures vapeurs d'une terre pourrie,
 Le portrait plaira-t'il, s'il n'a pour agrément
 Les larmes d'une Amante, ou le sang d'un Amant?

Qu'aura de beau la Guerre, à moins qu'on y crayonne,
 Icy le Char de Mars, là celui de Bellone;
 Que la Victoire vole, & que les grands exploits
 Soient portez en tous lieux par la Nymphe à cent voix?

Qu'ont la Terre & la Mer, si l'on n'ose décrire
 Ce qu'il faut de Tritons à pousser un Navire?
 Cet Empire qu'Eole a sur les tourbillons,
 Bacchus sur les costaux, Cerés sur les sillons?
 Tous ces vieux ornemens, traitez-les d'Antiquailles,
 Moy, si je peins jamais Saint Germain, ou Versailles,
 Les Nymphes malgré-vous danseront tout autour,
 Cent demy-Dieux folets leur parleront d'amour;
 Du Satyre caché les brusques échapées
 Dans les bras des Silvains feront fuir les Napées;
 Et si je fais ballet pour l'un de ces beaux lieux,
 F'y feray malgré vous trepigner tous les Dieux.

Vous donc, encore un coup, troupe docte & choisie
 Qui nous forgez des loix à vostre fantaisie;
 Puissiez-vous à jamais adorer cette erreur,
 Qui pour tant de beautez inspire tant d'horreur,
 Nous laisser à jamais ces charmes en partage,
 Qui portent les grands noms au delà de nostre âge;
 Et si le vostre atteint quelque posterité,
 Puisse-t'il n'y traîner qu'un Vers décredité.

P. CORNEILLE.

AD ILLUSTRISSIMUM VIRUM
F. BUTILLERIUM
ABBATEM CHAVINIUM,
IN VANAS
POETARUM FABULAS,
ELEGIA.

Te procul veterum figmenta incondita
Vatum,
Dique, Deæque, sacros nec violate
modos.

Ludicra fat nostras tenuistis Numina mentes,
Nec Dea Melpomene es, nec mihi Apollo Deus:
Antiquis liceat sic insanire Poëtis,
Quos vanæ ludit Relligionis amor:
Longè alius mentem ardor agit, dediscere nugas
Admonet, atque aliâ me jubet ire viâ.

A

2

Dux mihi Christus erit, fons rerum, & lucis origo,
Hoc uno Vates igne calere velim.
Parnassi pro monte, Sion se sanctior offert,
Ardet adhuc puro Numinis igne Sion.
Mons facer ille tulit meliori nomine Vates,
Vates qui falsos increpuere Deos.
Relligio melior postquam caput extulit astris,
Æternum imperium, quâ patet orbis, habet.
Se mundo Deus asseruit, Deus ille deorum,
Omnia supremis temperat arbitriis.
Unus hic insanos potis est componere fluctus,
Unus & iratis imperitare Notis.
Hic ille, est celso qui summus ab æthere, terris
Disjicit haud segni flammea tela manu.
Ille etiam totum subiens tremefecit Avernum,
Ultor ubi æterno se probat igne Deum.
Et quæsitior habet fortesque & fata nocentum,
Nec Minos urnam, nec Rhadamante moves.
Qui mare, qui terras, ter magnus & astra gubernat,
Tergemini ridet ludicra regna Jovis.
Ille ubi, quo tumidum graderis Neptune per æquor,
Currus? ubi ille, moves quo freta magna, tridens?
Vane Deum genitor, tua nunc ubi fulmina? ubi illæ,
Sæve, quibus plectis crimina, Pluto, faces?

3

Illæ rudēs quondam populos figmenta movebant ?
Vix ea nunc pueros, credula corda, movent.
Ridiculis conficta jocis, (ignosce Vetus,)
Nec speciem veri, nec decus artis habent.
Molle, quis in truncum, nisi trunco durior ipso,
Virginis immeritæ vertere corpus amet?
Phœbus amat, Phœbum virgo deludit amantem,
Et fugit, & supplex à patre poscit opem.
Mollia corticibus durantur membra puellæ,
Hoc pretium, Daphne, virginitatis habes!
Callidus in pluvium descendit Juppiter aurum;
Scilicet illa decent splendida furta Jovem!
Quis ferat, emoto quando ruit æquore puppes
Una Jovis conjux, & Jovis una soror?
Cui Mars non moveat risum deprensus adulter,
Nudaque, qualis erat, compede vineta Venus.
O Divos, impune quibus peccare potestas!
Non aliâ Dominos se ratione probant.
Reliquias veterum infames, hæc monstra, Poëtæ
Intempestivis ne revocate jocis.
Si Christo nascente silent oracula, quid vos
Ereptos alio redditis ore sonos?
Usque adeone levis vos Fabula pascit inanes?
Vos inopes rerum Fabula ditat inops!

O utinam prisca remearent lucis in auras !
 Riderent ipsos, quos coluere, Deos
 Prima hæc cura foret Regi, sua sceptrâ supremo
 Asserere, atque uni ponere templa Deo.
Ergo sacra novæ mutant jam Carmina Leges,
Et suis Antiquis præripiatur honos.
 Nos ratio una regat, nec iniqua exempla moremur
 Priscorum, prisca desipere sibi.
 Dîs sine servabit fuetum Natura tenorem,
 Nec minus immensas proferet orbis opes.
 Vos culti sine Pomonâ florebitis horti,
 Floribus accedet, te sine, Flora, decor.
 Pallebunt Violæ ficto sine crimine Phœbi,
 Nativo infiges flore rubete Rosæ.
 Candida virgineum referant intacta pudorem
 Lilia, non vanæ candida lacte Deæ.
 Hesperidum valeant horti, vigilatâque poma,
 Se fatis ipse suo flore coronat ager.
 Nec jam ego te validâ timeam violare bipenni,
 Fatidico frustra Quercus amata Jovi.
 Dum cantu strepit omne nemus, referam-ne volucres,
 Ob veteres rixas jam sua fata queri?
 Ecquid Hamadriades sylvis, quid Naiades undis?
 Sylva fatis donis, & placet unda suis.

Et salient fontes, etsi sub fontibus imis
 Nympharum amplexu non teneatur Hylas.
 Quisquis es, oblectant fictæ quem carmine Nymphæ
 Nescio quis demens pectore vivit amor.
 Ludicra nam molles animos demulcet imago,
 Dum placet umbra minùs, quàm simulata Dryas.
 Inde mali labes, hinc Vatum insana libido,
 Immiscens teneris blanda venena modis.
 Non tamen obvia verba, & inania nomina laudem,
 Permittam ingenio quo decet ire meo.
 Externos vultus nudis affingere rebus
 Nil dubitem, atque aptis res animare modis.
 Bella cano; veniat piceâ Discordia tædâ,
 Non bellatores ducat in arma Deos.
 Aptentur pennæ ventis, famæ oraque centum,
 Centum urbes, totidem perfonet illa tubis.
 Exultent læto montes & flumina plausu,
 Inter saxa mihi garriat Unda loquax.
 Et gemment vites, & pratis rideat herba,
 Quasque æther hausit, terra reposcat aquas;
 Non unâ rerum splendescit imagine Carmen,
 Sæpe ambit proprio nomina mota loco.
 Parciùs est equidem frænanda licentia Vatum;
 Affectant aurâ liberiore frui.

Hanc sed enim observent legem, ne pulsa reducant
 Numina, nil falsâ religione tegant.
 Non ideo incipiet retro sublapsa referri
 Res Vatum, hoc damno Carminis auctus honos.
 Naturæ speciem mendax obscurat imago;
 Aut vera, aut veris fac propiora canas.
 Virgo verecundos tenui velamine vultus
 Celat, & hinc blando gratior ore nitet.
 Sic pulcrum pulcro verum celabis amictu;
 Auro inclusa micat splendida gemma suo.
 At veros licet è fictis expromere sensus,
 Et jam subductâ grandia nube patent.
 Scilicet is Vatum labor est, ut seria ludis
 Turpibus involvant, dedecorentque jocis!
 Quid faciant miseri, si non cantetur Apollo,
 Pierii colles, Pieridésque Deæ?
 Tum demum applaudunt sibi, si rationis egentes
 Obtrudant cantus, & sine mente sonos.
 Ah! potiùs sit mœstum, sit miserabile carmen,
 Lectori & fesso tædia mille ferat.
 Sed majora Deus præbet spectacula, quam quæ
 Infanis Error fingit imaginibus.
 Et quid non poteris? fœcundum concute pectus,
 O Vates, pulcri semina pectus habet.

7

Inspice res intus, mille argumenta ministrant,
Magnaque vel minimis gratia rebus inest.
Quidquid sincerum menti sapientia dicat,
Id sequere adnitens, hanc venerare ducem.
Et veneres linguæ, nec longè quære leporem,
Utro quæsitus promicat ipse lepos.
Sublime ingenium fucum fastidit, & umbras,
Nativis gaudet luxuriare bonis.
O si Naturæ nossent mysteria Vates,
Ingenuâ simplex cresceret arte labor.

CL. SANTOLIUS.

Inhibe res intus, mille argumenta ministrant,
Morsusque vel minima gratia totus inest.
Quidquid incertum amentis sapientia dicitur,
Et sapere adhibens, hanc venare ducunt.
Et veritas libens, nec longè distat laborum;
Utro quærens promittit ipse labor.
Sapientia incertum, non fallit, & unquam
Mavis gaudet luxuriant bonis.
O si Naturæ nosset mysteria Vires,
Ingeniū simplex crederet arte labor.

CL. SARTORIUS

ACHILLI
ACHILLIS IN SUPR. SENATU
PROCURATORIS REGII
FILIO HARLÆO.
GENETHLIACON.

HARLÆÆ spes gentis; amor, patriæque
voluptas,
Et pars magna Patris, nascere parve
Puer.

Dum tener es, tenero tibi fas præludere versu,
Succedatque gravi fistula blanda tubæ.
Et jam te aspicere, & vultum observare tuendo,
Et primâ liceat simplicitate frui.
Tempus erit, quo te populi, te turba clientum,
Te legum in folio cinget amica Themis.

Aut bellatorem te Martia castra reposcent,
 Ambiet & densus miles utrumque latus.
 Difficiles mihi tunc aditus, nec jam ora licebit
 Cernere, nec numeris te recreare meis.
 Dum vacat ergo, tuæ molli nutricis in umbra,
 Incipiam tecum ludere, parve Puer.
 Te blandum affari, dare collo brachia circum,
 Libare & roseis oscula prima genis.
 HARLÆUM vocitare, tuosque ostendere nuper
 Extulit in cœlum quos mea Musa Patres.
 Nam te, cùm teneros ætas firmaverit annos,
 Seu sibi Mars repetat, seu sibi sancta Themis.
 Quem te tum memorem? quo te tum carmine dicam?
 Et qua voce tuum nomen ad astra feram?
 Mars galeas, tibi scuta feret, tibi tympana & enses,
 Et bello insignes enumerabit Avos.
 Parte aliâ fasces, trabeas, sellasque curules,
 Proponetque Patres ambitiosa Themis.
 Interea dubius tantam meditabere sortem,
 Quidquid eris, magno munere major eris.
 Astego, quod cecini magnum & memorabile carmen
 HARLEADUM inscriptum nomine, rite feram.
 Hic famam accipies, nomenque & facta Parentum,
 Et celebres longâ posteritate Viros.

Tot

Tot Proceres inter digito ostendendus ACHILLES;

Ipse suæ gentis gloria, & ipse caput.

SANCIUS hos animos, quibus olim contudit hostes,

Te si fortè vocant Gallica bella, dabit.

Si te Pax; Atavi firmum mirabere pectus,

Quod nec seditio, nec fera vincla movent;

SILLERII totam agnosces ex ordine gentem,

Et BELLE'VRÆÆ tot monumenta domûs.

POMPONII rediviva, ingens occurret imago;

Illa animos ingens pascet imago tuos.

Succedent gemini generosa è stirpe Nepotes,

Et decus, & columnen, præsidiumque togæ.

POMPONIUS Themidis sceptrâ inconcussa tenebit,

[Non semel hoc Reges obstupûere caput.]

Hic fletus effunde, Puer, namque occidet ille

Ante diem: Ah! Themidi semper acerba dies.

Hos compeſce tamen, Puer ô dulcissime, fletus;

FRATER, qui reparet damna, superstes erit.

Olli par gravitas, par experientia rerum,

Par animus, par & gloria, parque vigor.

Te LAMONIADEN materno à sanguine dicet.

Gestiet hæredem sæpe vocare suum.

Addet blanditias, simul alta' exempla tuorum;

Miscebit lepidis grandia facta jocos.

Ex illo disces durâ virtute ferocem

Subdere fortunam, teq; probare virum.

Hæc dum suspicias, toto se carmine prodet

Tantis Principibus mixtus ubique Parens.

Hujus at imprimis præclara imitabere facta,

O Puer, ingentes & superabis Avos.

A D ILLUSTRISSIMUM V. D.

P. BELLEVRÆUM

E C L O G A.

*Deplorat Poëta quòd deserto rure Bellévræa
se in urbem invitus receperit.*

O S BELLEVRÆI nuper mea gaudia
colles,

Vos nemora, irriguis vos stagna tumen-
tia rivis,

Et liquidi fontes, & quæ sub fontibus imis

Effusæ flavos per candida colla capillos,

Mollibus in tunicis gaudetis ludere Nymphæ.

Si quis inest (vidistis enim me sæpe legentem

Et de litoribus meditantem carmina vestris,)

Si quis inest vobis sensus, si numen habetis,

Excipite ô tristes, neque enim mora longa, querelas

C ij

Dum magis arridet vitæ melioris imago,
 Et bona pax, & blanda quies, & sancta voluptas,
 Ruris deliciæ & castæ bona gaudia mentis;
 Aspèra fata jubent vestris decedere campis:
 Omnia ubi mihi læta, jugoque solutus ab omni,
 Exultans animis hac libertate fruebar,
 Quam precibus, dudum & lacrymis, votisque petebam,
 Obtestans superos omnes, si flectere possem.
 Has, BELLEVRIADES, lacrymas, hæc vota, precesque
 Audit, & optatam spondet mihi denique sortem.
 Me fortunatum! si quæ dedit otia nobis,
 Ille idem servasset, amat namque ille Camœnas;
 Illic non iustos poteram tum scribere versus,
 Et tutò insanire, rudemque exponere Musam;
 Proque tuba tenues calamos inflare licebat;
 Innocuos neque erat qui jam objurgaret amores;
 Nec mea sacrilego qui carmina carperet ore.
 Non lites, non bella domi, rixasque movebat
 Imperio durus rigida sub fronte Palæmon.
 Si non iussa dabam, non iussa aliena sequebar;
 Me quando fessum studiis sopor altus habebat,
 Sæpius increpitans non me sonus æris acuti
 Cogebat dulces quamprimum abrumpere somnos;
 Aut jam præsentis in carmina linquere Musas.

Sed vos ô nemora! ô colles non sponte relictî!
 Deferui tamen: & comites fugère Camcænæ,
 Gaudia fugistis simul, & fugistis amores.
 Ah! quoties tua respiciens de montibus altis
 BELLEVRÆA domus, fastigia: Non ego, dixi;
 Non ego vos istis posthac de montibus arces
 Aspiciam; colles iterumque iterumque valete:
 Et male discedens per mille obliqua viarum
 Ingentes vana solabar imagine curas?
 Quis mihi tum sensus misero? vos conscia testor
 Quæ Sangermanos habitatis Numina saltus,
 Et vos Sequanico ludentes litore Nymphæ.
 Illa tamen quæcumque, levis jactura fuisset,
 Ni BELLEVRIADÆ me maxima cura teneret,
 Illius & vultus, & dulcia verba redibant,
 Hæc animo, puris quæ sedulus auribus hausi.
 Et mihi dein faustos ausim promittere soles
 Demens! non habitat terris præsentior alter
 SANTOLIO Deus; Ille meos, auditque, legitque,
 Quos bonus inspirat manifesto numine versus.
 Illi charus eram, & quamvis nil tale merebar,
 Me tamen audebat summis æquare Poëtis.
 Hinc mea per sylvas cantabant carmina Nymphæ;
 Vatem pastores, dicebant flumina vatem,

Me quoque Pierides; nec tam tua, docte RAPINE,
 Magna BAVILLÆOS resonabat fama per agros.
 Tristia quid me igitur renuentem iussa repossunt?
 Hoc me intempestâ nuper sub nocte monebat
 Infœlix bubo, memini, dum luctor iniquâ
 Fortunâ; pudet ire, diu quò fata vocabant.
 Quæ fuerant hac læta tenus, vertuntur acerbos
 In gemitus: sæpe immeritum me tempore ab illo
 Insequitur durus spreta ob mandata Palæmon.
 Debueram ex illo, si mens non vana fuisset,
 Augurio sapere; at quid non sperare licebat?
 Carminibus potui durum qui flectere Ditem,
 Crudeles etiam placare Palæmonis iras
 Sperabam, quantò durus magis ipse Palæmon?
 Quin & opem ruris Dominus spondebat amicam;
 Sed me infelicem haud melior fortuna revisit.
 Nam latitans sylva in media malè callidus auceps
 Incautas volucres meditor dum fallere visco;
 Me pennata cohors latitantem vidit in ulmo,
 Vidit & insidias, & me delusit hiantem:
 Vicina iratus tum me ad vivaria vertens,
 Non sic effugient, dixi, mea retia pisces,
 Retia ter jeci prædâ prope lætus opimâ,
 Subdola ter capti ruperunt retia pisces.

Quid faciam toties voto deceptus inani?
Omnes subduxi male-tutis piscibus undas,
Et tandem inviti venere ad retia pisces:
Haud impunè tamen; me nudus scilicet urnâ
Increpuit Deus; & nudæ sub litore Nymphæ.

Quid sit...
Omnis...
Et...
Hanc...
In...

URBIS TURRIS

DICENS...

DE...

CM

V O T A
URBIS AURELIÆ
PRO SOLEMNI
DIGNISS. EPICOPi SUI
P. DU CAMBOUT
DE COISLIN
I N G R E S S U.

CAMBUTIADUM clarâ qui gente su-
perbis!

RICHELIUS sanguis, SEGUERI augusta
propago,

Grande decus COSLINE: audis si vota tuorum

Jam propera, & sacris redimitus tempora vittis,

Ingredere Aureliam, quæ te suspirat & ardet.

Te matres, avidæque nurus, te læta juvenus,

Ipsi te pueri confuso murmure linguæ

Jamdudum invitant, & nomen ab ubere discunt.

Jam video incensam studiis ardentibus urbem :
 Accinctosque operi huc illuc concurrere cives ,
 Magnificosque arcus , operosaque pegmata Pompæ
 Structa tuæ , & tolli insanas ad sidera moles.
 Sunt qui solliciti pro te dant munera templis :
 Felices ! tua si tantum datur ora tueri.
 Sunt qui longa suis incusant tempora votis ,
 Sunt alii , qui Spe jam alacres bona gaudia captant ,
 Sed diversa inter populorum vota , precesque ,
 Tot motus animi varios , exposceris unus .

Ingredere Aureliam, quæ te suspirat & ardet.

Quin etiam Ligeris te lentis tardior undis ,
 Necnon finitimi vicino è litore fontes ,
 Suspensi dudum expectant , cursusque morantur .
 Quod si forte fluant , lapsu sua tædia produnt ;
 Et tibi visæ etiam , cùm summa cacumina motant ,
 Frondibus & trepidæ cunctis , alludere silvæ :
 Et pariter properare , suisque crumpere ab antris ,
 Et gestire omnes magna ad solemnia Nymphæ ,
 Vallesque umbriferæ , collesque , & inhospita saxa ;
 Nam te fama præit venientem , omnesque per urbes ,
 Insignes titulos , Mitramque ostentat in auro ,
 Ingentem Mitram , pendentibus undique vittis .
 Et picta in labaro tua stemmata , nomina gentis ,

Et quod victi hostes tremuere, insigne paternum.

Ergo nunc propera, tibi plaudunt omnia, Præsul.

Magna quidem, sed major erit (Te Præsule) Sedes,
Regia dicetur, priscos renovabit honores

Urbs quondam Regum, & veteris bene conscia famæ

Turritum reliquas inter caput efferet urbes;

Illa memor dicet tua facta, tuosque labores,

Et tot Pontifices inter, te maxime Præsul,

Unum ostentabit, prodetque è millibus unum.

Ingredere ergo tuam, Præsul dignissime, Sedem.

At vos Aureliis quicunque habitatis in oris,

Audite hæc, quantam impendit SEGUERIUS omni

Invigilans Regno curam, quæ maxima cura est,

Aureliæ tantam impendet CAMBUTIUS Urbis,

Pro grege sollicitus per mille pericula Pastor,

Hanc infudit Avus, casti accepere Nepotes,

Divinam hanc mentem, quâ profuit omnibus unus.

Ingredere Aureliam, quæ te suspirat & ardet.

Aureliæ nuper vates cecinere Puellæ

Facta: hæc Imperii pro majestate tuendâ

Bellatrix, magnum nomen sibi fecit ab armis,

Jam tutela urbis, quondam dux Femina belli;

Illius immensos meritis superabis honores,

Et Statuæ ingenti, quam construxere superbis

Sumptibus Aurelii, tua respondebit Imago;
 Certabitque armis pietas, nec habebitur impar.

Ingredere Aureliam, quæ te suspirat & ardet.

Si te nulla movent tantarum pondera rerum,
 Te saltem moveant suspiria longa gementum,
 Tot fontes animæ, stipendia debita morti,
 Quas amens furor, & scelerum vesana cupido
 Præcipites egit: jamjam pœna imminet ingens;
 Da dextram miseris, & nutu solve catenas;
 Nutu namque potes clausos perrumpere vectes.
 Illi è carceribus missi, vinculisque soluti,
 En tua submisso lambent vestigia vultu:
 Quisque suum agnoscet crimen, Sicarius & Fur,
 Transfugâq; & Raptor, thalamorû invalor Adulter,
 Se-se inculabunt, vitæ melioris amore.

Quos legum timor extremas exegit in oras,
 Et patriam fugiendo, alio sub sole coëgit
 Vitam infelicem multos agitare per annos,
 Hi sese reddent tenebris, atque agmine longo
 Diversi venient omnes de partibus orbis:
 Speratam pro jure tuo dabis, Optime, lucem.
 Quin etiam aspectu semper malè tuta nocentum
 Pectora firmabis, scædatos pulvere vultus,
 Relliquias scelerum, & maculas delebis inanes.

Hoc ne despicias munus, fuit hæc quoque curâ
Pontificum, antiqui renoves vestigia Juris.

Illi autem armatis tundentes pectora palmis
Acceptas animas meliori forte rependent,
Optabuntque mori sanctis pro legibus omnes;
Venturum validis jam te clamoribus urgent.

Ingredere Aureliam, quæ te suspirat & ardet.

Eia age, rumpe moras, populis te redde docendis,
Nati te patrem, Pastorem poscit Ovile:

En tua sponsa jacet, fusos sine lege capillos,
Atque oculos turbata, suique oblita decoris;

Qualis forma decet sponsam post funera sponsi,
Sponsæ redde tuos veluti pro numine vultus.

Et te Roma tuæ gaudet conjungere sponsum
Ante diem, sponsæ; implendos non computat annos;
Ipsi, quotquot habes census, sine fœnore reddunt
Romani Proceres, Latio plaudente Senatu.

Exigat hæc sibi Roma, licet sit debita merces:

In te non hæc jura cadunt, tu munera quanquam
Debita proponas de more, oblata remittit
Sponte, sub augurio magno te Roma salutat.

Si properas; matres, pueri, teneræque puellæ,
Et nomen, laudésque tuas, & carmina dicent.

Si properas; ibit Ligeris jam pulcrior undis,

Centum fluminibus, centúmque hic fontibus auctus,
 Nomine sub magno deinceps prorumpet in æquor.
 Ante tamen proprio gravis exultabit in alveo,
 Ibunt & placidi fontes, & fontibus imis
 Attollent Nymphæ caput & sua gaudia prodent.
Ingredere Aureliam, quæ te suspirat & ardet.

Quò me Musa rapis? sunt hæc, sunt improba vota,
 Fallimur ô vates: ne Regi subtrahe nostro
 Et vultus & puræ exempla domestica vitæ:
 Nam quoties Luparâ in magnâ, tua maxima virtus
 Præconem meruit Regem, dum totus honores,
 Quos alii affectant, renuis: munusque supernum,
 Hanc, dum pendet adhuc, Mitram à cervice repellis,
 Sed te sacra petunt divini munia cultus.
 Edico: submitte caput, jamjam indue vittas,
 Debitus Aureliis, & Regi debitus Heros.
 Rex fineret, tua te virtus rapuisset ab aulâ
 Jamdadum, Aureliæ nunc esses redditus Urbi,
 Nunc regeres populos, populi te iussa ferentem
 Exciperent, tuus ille animi se promeret ardor.
Ergo nunc propera, ni Regia iussa retardent.

Sume animos, magne ô Præsul, te Principe dignos,
 Regem inter, populosque, tuos partire labores.
 Nam qua parte feres oculos) hanc elige partem)

Omnia se fundent pleno bona prodiga cornu:
 Intereà ne te capiant oblivia nostri:
 Jamdudum sumus ecce tui; juravimus, & stat
 Obsequium, manet & nostros ea cura nepotes.
 Servabis veteres titulos, servabis amores;
 Nec VICTORINÆ dedisces nomina gentis.
 Dudum pollicitus magnos Aulæ inter honores
 Antiquam servare fidem, qua nostra beasti
 Privatus; manet te ardor, semperque manebit,
 Et jam cum titulis, ut crescunt optima, crevit.

Prima tibi pendunt hæc vectigalia Musæ:
 Apto tubam, totoque animum inflammatus amore,
 Cantabo majora, tuas cùm intraveris Arces.
Ingrede Aureliam, quæ te suspirat & ardet.

Omnia sunt bona quae sunt in mundo
Insuper etiam quae sunt in caelis
Insuper etiam quae sunt in terra
Insuper etiam quae sunt in mari
Insuper etiam quae sunt in aëre
Insuper etiam quae sunt in igne
Insuper etiam quae sunt in aquis
Insuper etiam quae sunt in montibus
Insuper etiam quae sunt in vallibus
Insuper etiam quae sunt in campis
Insuper etiam quae sunt in silvis
Insuper etiam quae sunt in arboribus
Insuper etiam quae sunt in fructibus
Insuper etiam quae sunt in herbis
Insuper etiam quae sunt in animalibus
Insuper etiam quae sunt in hominibus
Insuper etiam quae sunt in rebus
Insuper etiam quae sunt in personis
Insuper etiam quae sunt in locis
Insuper etiam quae sunt in temporibus
Insuper etiam quae sunt in omnibus

ILLUSTRISSIMO
ECCLESIAE PRINCIPI
PETRO
DU CAMBOUT
DE COISLIN
EPISCOPO AURELIANENSI.

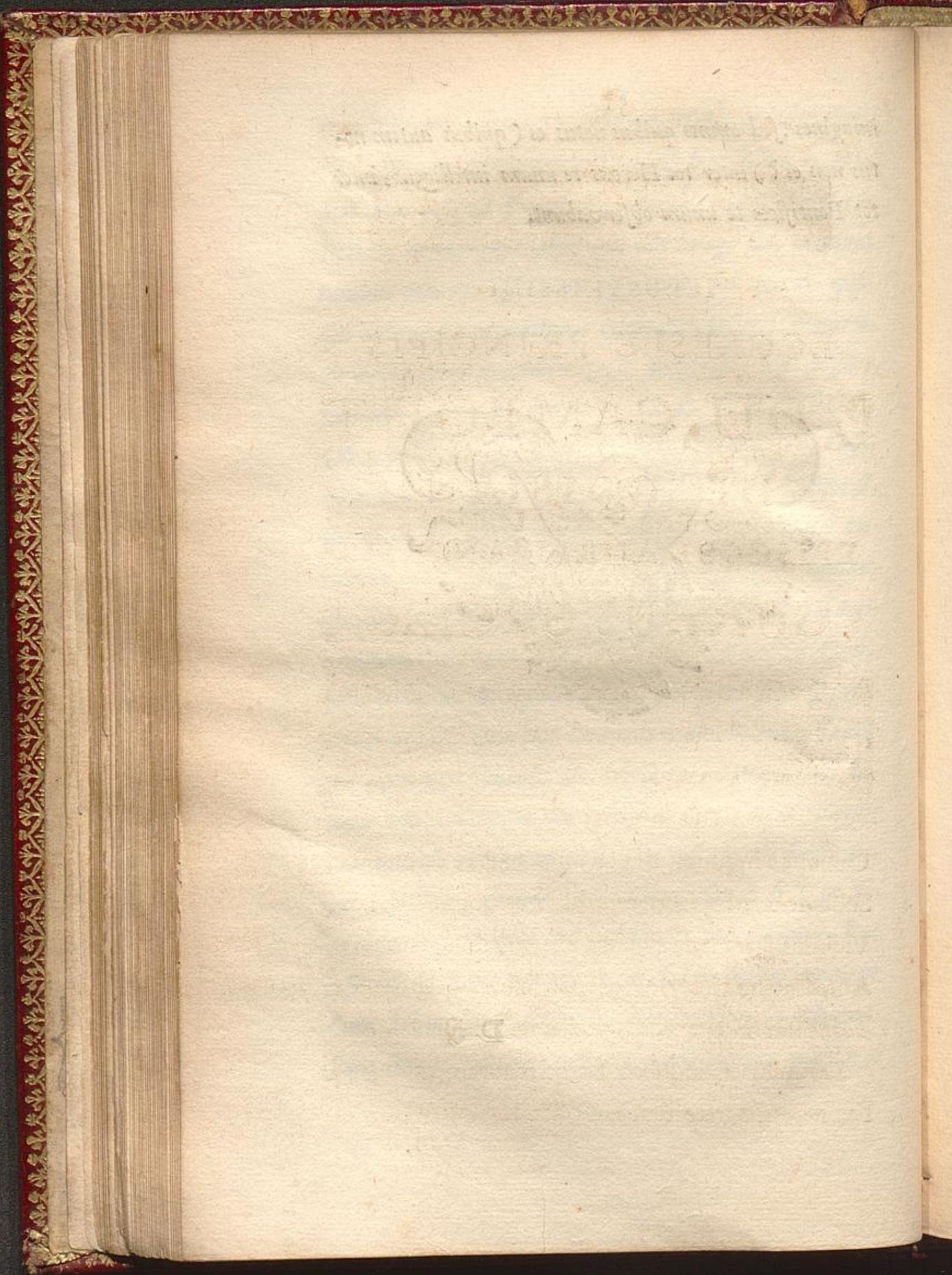
J. B. Santolius victorinus.

PARUM erat mihi, ILLUSTRIS-
SIME ECCLESIAE PRINCEPS,
tuæ apud Aurelianos tam solemnæ Pompæ
adfuisse, te in vestibus sacris omni populo ostensum, &
per mediam Urbem inter clamores & plausus vidisse
incedentem: si Pompam ipsam quam dies una exhibuit,
Spectandam futuris sæculis non repræsentarem. Scio illa
spectacula in omnium ore diu multumque fuisse versa-
D

ta, etiamnum inhaerere multorum animis, insculpta me-
 talis atque imaginibus expressa. Sed haec adhuc leviora
 sunt tam insignis Pompae ornamenta; manebat insuper
 Poëtam non exiguus labor, ut illa imago non inanibus
 tantum colorum efformata pigmentis, sed aeternis quo-
 que carminum monumentis celebrata, posteros moneret,
 & in tui admirationem raperet universos. Non possum
 laetitiam meam ibi continere, ILL. PRÆSUL,
 ubi nuper sapientissimus Avus tuus, Galliarum Can-
 cellarius, hanc illa tui Triumphi visa imagine percul-
 sus est, nam in te quasi redivivum totius familiae an-
 tiquum decus contemplans, sperabat fore ut tantam
 gloriam in rebus sacris administrandis tibi comparares,
 quantam Pater tuus in rebus bellicis, quantam tui Atavi
 infulati omnes in regni Consiliis sibi peperissent. Quam-
 obrem assuesce jam legi & laudari ab omnibus, factus
 per avos tuos laudum non impatiens, agnosce tuos ho-
 nores novae dignitati non indebitos & eximiae virtuti
 tuae maxime convenientes: sis tibi ipsi, quale fuisti nu-
 per omnibus, grande spectaculum. Quod si (ut be-
 ne auguror) modestia tua has laudes non patiat, haec
 ipsa tibi proponet non esse tuum, sed virtutum omnium
 hunc Triumphum. Cogitabis Episcoporum Aurelianen-
 sium magna nomina: contemplaberis tuorum praeclaras

imagines: sed omnes quibus notus es (quibus autem notus non es?) inter tot Heroas te unum intelligent, inter tot Pontifices te unum observabunt.

ILLUSTRISSIMI
ECCLESIAE PRINCIPIS
P. DU CAMBOUT
DE COISLIN
EPISCOPI AURELIANENSIS
CURRUS SACER.

VIDIMUS hanc , magne ô Princeps,
longo ordine Pompam,
Tantaque adhuc animis vivunt specta-
cula nostris:

Unum te imprimis multa inter millia, & unum
Sublimem, Mitrà ornatum, sub vestibus aureis,
Vidimus intrantem populis plaudentibus arces
Aurelias; sic victor ovans post aspera bella
Tarpeium montem, Capitoliaque alta subibat.

Fas mihi visa loqui, & sacros renovare triumphos,
Fas iterum aurato te talem ostendere curru,

D iij

Qualis eras, Ligeris vasti cùm nuper ad undam
Fortunas regeres populorum, & fata nocentum.

Huc omnes properent (pompæ id solemnia poscunt)
Artifices magnorum operum, mecumque frequentes
Attollant sæclis monumentum insigne futuris.
Illustrem solido ex auro, nam condere Vatum est,
Ipse opifex Curram ædifico: me magna monentem
Audite ô Socii, atque artes expromite vestras.

Non hîc captivos, visu miserabile, Reges,
Cunctis exutos insignibus, omnibus armis;
Non humeros nudata, manusque revincta catenis
Agmina bellantum, dejecta fronte videre est:
Sed pietas, & prisca fides, & candida virtus,
Et bona pax, tanti fuerit decus omne Triumphî.

Primus ego hanc Francis habitatam Regibus urbem,
Et latè Dominam, & scepro florente potentem,
Ostendam, & populos quos sub ditione tenebat.
Addam arces, addam turrata palatia Regum,
Tectorum immensas moles, sublimia templa,
Civibus undantem innumeris, seseque minorem
Aureliam concursu hominû, Turonasq; propinquos,
Blesenses, atque Andegavos, quosve alluit undis
Lentus Arar, celer & Rhodanus, Ligerisque superbus,
Quotquot & indigenas labendo Sequana lustrat,

Sequana Franciadum primus Regnator aquarum.

Adjiciam procul arrectas rumoribus urbes.

Ad strepitum pompæ patriâ venisse relictâ.

Non erit ille meus totus labor, alter & alter

Post alium veniat, lentoque operosus in auro

Scribat pompam omnem, & ritus, atq; urbis honores.

Quâ currûs latera ampla patent, ubi volvitur axis;

Ordinibus longis, ut erant, per compita cœtus,

Et sculptos vultus procerum observare licebit.

Castrorum in morem sese undique & undique turba

Certas per classes paulatim evolvat eundo:

Densa Sacerdotum manus ibit, vestibibus albis

Illi aderunt redimiti omnes sacra tempora vittis;

Centum Oratores, quibus est data copia fandi,

Demissi vultus, ad terram poplite flexo

Pontifici de more ferent ingentia dona,

Gaudiaque & plausus populorum, & publica vota,

Et quanta Aurelios maneat fortuna, monebunt.

Ille suos autem pro tempore pauca rependens

Agnoscet bonus, & sibi jam spondebit amicos.

Ibunt purpurei legum jurisque ministri

Cum turba famulantum, & longâ in veste Quirites,

Et pueris mistum innumeris ignobile vulgus.

Hic posco texta egregia, artificumque labores,

Vexilla, auratasque cruces, insignia Christi,
 Et Labarum per centum acies toto æthere fulgens,
 Congestas & opes templorum, argentea vasa,
 Crateras magnos, urnasque, scyphosque capaces,
 Et fumo undantes accensi turis acerras.

Tunc sese affundet tanta ad spectacula cœlum.
 Hæc inter solito major CAMBUTIUS Heros,
 Tollendus sursum & totâ spectandus in urbe,
 Mille vibrans radios, & amicæ fulgura lucis.
 Quattuor huic oneri, veterum pro more, subibunt
 Antiqua de stirpe duces, Mavortiaque arma
 Sponte manu abjicient, viridemque insignis olivæ
 Accipient ramum, blandæ jam pacis amantes.
 Pro galea immiti decorabunt tempora flores,
 Et pro lorica præcingent pectora zonæ.
 Quin etiam pulcro accensi pietatis amore
 Dediscent fera bella, iras, Martisque furores,
 Bellantum & titulos, laurosque in sanguine partas.

Denfi aderunt qui tanta oculis spectacula lustrent,
 Nec fat erit lustrasse semel, tota urbe sequentur
 Latè incedentem, certoque sub ordine, pompam.
 Scandent plurima pars fastigia summa domorum,
 Templorum celsos apices: de turribus altis
 Accipient pompæ sonitus: Matrum optima turba

Barbaricis innixa tapetibus ipsa sedebit;
 Haud aberit tua magna Parens, ô maxime Præful,
 Spectatrix (fultam memini vidisse fenestris.)
 Publica maternum moverunt gaudia pectus,
 Ut vidit radiantem auro, Mitrâque superbum,
 Et latè dominantem inter tot millia natum,
 Natum, quem unanimes Populiq; Patresque salutant,
 Quem plausu excipiunt omnes. O pectora matrum!
 Non credit sibi, non oculis, timet, ardet, & anceps
 Infolitum miratur, & obstupefacta tuendo
 Se matrem probat, & vultu tota hæret in uno,
 Observatque oculis, longè & comitatur euntem.

Tu quoque, CAMUSI, (nam te conspeximus unâ
 Cum pompa gradientem omni stipante catervâ)
 Ipse aderas mox ipse pari celebrandus honore.
 O quem te memorem! quanto te carmine dicam!
 Qua te voce! quibus clamoribus undique nomen
 Ibit per populos! cùm mitrâ splendidus urbes
 Quæ tibi tunc suberunt, intrabis maxime Princeps.
 Nec minùs ingenio præstantes, MUSNERIUMQUE,
 Addam & FORCROIUM, FROMENTINUMQ; togatum,
 Quem CAMBUTIADÉS implexa negotia tractans
 In partem curarum, & grandia facta vocavit.
 LAUNOÏUM vidi media inter gaudia turbæ,

Multa objectantem & Myſtas toto ore monentem
 Qui proprio pendere volunt & vivere nutu.
 Hi caput attollunt ſublime, ac libera colla;
 Hic veterum legum caſto ſuccenſus amore
 Carpebat turbam indomitam & Rectoris egentem.
 Quippe tuebatur titulos & debita jura
 Pontificum, & meritos ſacris in rebus honores.
 Quid non cogis amor dominandi? aſſurgimus omnes
 Pontifici venienti, omnes miramur ovantem,
 Obſequioſi omnes, totamque inſcribimus urbem
 Nos læti pompæ comites; proh dedecus ingens!
 Quippe Sacerdotes communia fœdera rumpunt.
 Ut ſi fortè Pater properans ſuccurrere natis
 Quos videt interdum vitæ in discrimine magno,
 Præcipiat meliora, ſuo pro munere rector:
 Illi autem obnixi contrà, mandata paterna
 Excutiant ſtolidè indociles, monitiſque repugnent.
 Sed quid ego hæc autem? quò me meus impulit ardor?
 Deſcribant alii currûs ſub fornice longo,
 Fatalem miſerorum urnam, quæ nomina mille,
 Et fundo totidem ſortes agitavit in imo.
 Terribiles formæ, pœnarum immania monſtra
 Torvo aderunt vultu, & portantes funera Diræ,
 Nequicquam, ſibi magna parans pro tempore Præful,

Ipſo è conſpectu monſtra hæc malè tuta fugabit.
 Hïc nudâ ſub humo ſtolidi ludibria vulgi,
 Cernere erit cumulum ingentem exuviaſq; nocentum,
 Vincula rupta, cruces fractas, enſeſque reuſos,
 Immanesque rotas, vana inſtrumenta dolorum;
 Et poſitas, ante ora Reûm jam tuta ſecures,
 Quin fruſtrâ extenſos thalamos, & ferrea clatra,
 Et laceros funes, quibus impenetrabile verum
 Pectore ab occulto eruitur, proditque ſub auras.
 Hïc quæſitor iners animo indignante videbit
 Eluſaſque neces, & verbera prona ſine ictu,
 Et conſtante reo liçtoris inuſile ferrum.

Hanc inter turbam Artificum, NANTOLIUS unus
 Arte ſuâ præclarus & excellentibus orſis,
 Dum cuncti ſeſe hortantes fabrilia tractant,
 Expectet meditans ſecum, obſeruetque figuram
 Pulcri operis, docto ut tandem molimine ſcalpri
 Magna, auçuſta, ingens, totum vulganda per orbem
 Artis opus ſummum! cudatur, & extet imago.
 Hæc referat proceres belli, & capita alta Senatûs;
 Marte truces CAMBUTIADAS, ſpoliisſque ſuperbos,
 Et trabeâ auçuſtos SEGUERA è gente Quirites.

Sed vos, Artifices, major ſolertia dextræ
 Poſcitur, hïc melior pars pompæ: effingite turres,

Obscuras turres, loca foeda habitantibus umbris;
 Tetrus parietibus stabit deformis imago
 Falciferæ necis, & furiarum dira supellex;
 In pœnas scelerum stratis avulsa jacebunt
 Corporibus capita, & trunci sine nomine fontes.
 Reliquiæ tristes morientum, inhonoraque membra.
 Intus erat scelerata cohors, gens debita pœnis,
 Quæ non ausa diem, blandi nec luminis auras
 Adspicere, in lacrymis vitam sine sole trahebat;
 Constitit his Præsul portis, sibi conscius acti
 Ingentis, se major erat: quasi numinis haustu
 Frons, oculi, micuère; cavis audita sub antris
 Murmura singultusque virûm: captiva caterva
 Inter claustra manus tendens, miseroque ululatu
 Præsulis implorabat opem. Verùm ecce repente
 Vincla cadunt manibus, tacti ceu fulmine vectes
 Prævalidi rumpuntur, & omnis turba solutis,
 Qua via facta, ruit jam tum liberrima vinclis.
 Adspiceres dum carceribus prorumpit apertis,
 Mutatas hominum species, pallentiaque ora,
 Et totos trepidare artus. Nam crimen inultum
 Sponte redit, pœnasque sibi timet anxia cura.
 Vix audent caput erigere, & se ostendere cœlo
 Omnes lucifugi, foedatis vultibus omnes.

Ni CAMBUTIAE firmet praesentia fontes,
 Conjiciant sese in tenebras, iterumque relicta
 Antra petant, noctesque suas, & lurida regna,
 Sic illa aeterno Soboles aequa Parenti,
 (Dicere si fas est) repetens sua regna, suosque,
 Ad manes Erebi quondam descendit & intrans
 Impulit obductos ferro septemplace postes,
 Lustravitque viros, nec dedignata per auras
 Ducere tot sacri testes, comitesque triumphi.
 Ibant turmatim spatiosam impunè per urbem
 Lustrati, tutique suo Sponsore nocentes,
 Illi ostentabant duri vestigia ferri,
 Insignesque notas; & erat sua gloria vincis
 Imponant alii poenas furialibus ausis
 Immanes, legesque ferant; toto impia Regno
 Agmina proturbet scelerum SEGUERIUS ultor:
 Magna quidem laus illa, tibi autem maxima surgat
 O CAMBUTIAE damnatos solvere fontes.
 Nominis ad sonitum fugiunt, pavidique tremores,
 Ignavique metus, & ineluctabile fatum,
 Tu longè exsuperas atavos, cum parcere gaudes,
 Parcendo mutas animos, flectisque rebelles;
 Et quo nil melius, divinum imitaris amorem.
 Tecum etenim sua jura Deus partitur, & amplum

Dividit Imperium : miseros dat posse nocentes
Solvere carceribus, libertatemque tueri.

Sed vos (quandoquidem nec opinis reddita vita est)
Vivite felices animæ : non amplius ultor
Mortem intentabit, vindex nec pœna sequetur ;
Sed tamen, ah ! veniæ nimiùm ne credite vestræ,
Edico, servate fidem, promissaque magna.
Quò major vestræ fuit indulgentia noxæ,
Hoc erit & gravior repetito crimine pœna.

Pars autem anterior currûs proponat avorum
Immensam seriem, & trabeatos ordine Patres,
Et CAMBUTIADUM genus omne, & fortia facta,
Tot bellatores galeis ferroque rigeunt.
Jam cedat manus Artificum, magis ardua cœpta.

Primus RICHELIDES tantæ pars maxima gentis,
Elatûs caput, & latius spectandus in ostro,
Magnanimos inter Proceres arcana movebit
Regnorum, & tristes bello contundet Iberos.

Alter erit senior, graviorum è millibus unus,
Sceptra tenens legum in folio, Themidisque Sacerdos,
Quem nec turba furens, nec plurima mortis imago,
Nec conjuratæ Regni, monstra horrida, pestes
Infregère : sua pro majestâte sedebit ;
Tractabit manibus puris Regale Sigillum.

His manibus tractari & Regia gaudet Imago.

Hunc propè bellator, post mille pericula Martis
Heu! miserè occisus, Patriæ dum fertur in hostes.

Ille ferox armis, & ahenâ luce coruscans

Exultantem animam multo cum sanguine fundet

Securus fatorum. Et erit tuus, optime Præsul,

Agnosco, tuus ille Pater, quem fortibus ausis

Ipse etiam referes sacro sub munere Pastor.

Flens natus patris exanimum & miserabile corpus,

Ille imbellis adhuc, castra inter bellica reptans

Thoracas, clypeosque, & tela, & tympana, & enses;

Ingentes belli exuvias, conamine multo

Aptabit parvis humeris, & pulcrior irâ

Arma petet, bello nondum maturus & armis,

Et quamquam tenero torvi nil Martis habebit

Ore puer, patrios animos dabit æmula virtus

Nunc Dux bella gerit, crudisque induruit armis.

Hujus erunt gemini clarissima pignora nati,

Pene ætate pares, annis puerilibus ambo;

Illi inter sese non noxia bella movebunt

Agnoscentque patrem, sed quid crudelia fata,

Ah! natu minimum properato funere mactant.

Det tumulum sculptor: tumulo det lilia frater,

Det mater lacrymas, supremaque munera Vates.

Carmina; finitimus morientem Sequana flevit;
 Illum & Sequanicis nymphæ flevire sub undis.

Postremû hunc, neque enim fas est evoluere gentem,
 Longam adeò, tecti occultum in penetralibus altis,
 Urbe procul, procul à strepitu, & popularibus auris
 Celabit juvenem, meditantem abstrusa Tonantis
 Consilia, & fluxæ fugientia tempora vitæ.

Ille recusanti similis de vertice mitras
 Pendentes longe abjiciet, fufumque metallum;
 Sub pedibus calcabit opes, titulosque paternos
 Exuet, ardenti superûm inflammatus amore.

Præfulis eximias dotes, pars cernere currûs
 Posterior dabit, atque oculis exponet apertis;
 Illius in vultu se se Clementia pinget,
 Et jam non sua facta, suos nec dicet honores,
 Sed præclara sui monumenta ostendet Alumni.
 Hic gestans insigne suum quæque inclita virtus
 Omnes fortunæ casus ridebit acerbos.

Vos sacræ Charites, turba indivisa Sororum,
 Spesque Fidesq; suisque comes sat prodita flammis,
 Quà cœlum referatis, iter monstrate tenendum.
 Candida Simplicitas niveis in vestibus ibit,
 Effundétque omnes de cornu copia gazas.

Ut quondam in terras toto delapsus Olympo,

Si

Si qua fides, meliore animo cadet aureus imber,
 Divitiæque cadent undantes, ægra jacentum,
 Squallida, turpis, inops, & circumfusa caterva
 Excipiet manibus cœlestia munera passis.

Præterea in variis scribentur multa figuris;
 Cælati fontes, insculptaque lumina Solis,
 Et vigiles curæ, stellæque in nocte micantes,
 Et tuti fugiente lupo sub matribus agni,
 Pastorem egregium, & præclara exorsa, docebunt.

Haud procul argento fluat amnis, arundine multa
 Abscondat modò sese, imperfossisque lacunis
 Cæcum quærat iter, modò grandi redditus alveo
 Divitias magnarum ingens evolvat aquarum.
 Sic Præsul sine sole domos & inhospita tecta,
 Sic loca senta situ penetrat, gaudetque latendo
 Spargere opes; mox ipse palàm pro munere magno
 Ingreditur Luparam exultans, & limine in ipso
 Regales aperit miserorum in commoda gazas.

Interdum se promit opus, properate puellæ,
 Vos pueri, vos ô juvenes, matresque, senesque,
 Quotquot & Aureliis cives habitatis in oris.

Nec vos pastores, nec vos ô numina ruris,
 Præteream, circum flores dabit optima tellus,
 Et se incurvabunt succis melioribus uvæ.

E

Lætitia in tanta populorum, urbisque tumultu,
 Ipse Pater Ligeris cum squamifero comitatu,
 Et caput atque humeros nudus, non ampliùs urnæ
 Incumbens, Pompam longo pòst tempore visam
 Lustrabit, plaudetque sibi exultantibus undis;
 Ipsæ etiam silvæ umbriferæ, nemora ipsa, rebellis
 Materiæ fineret rigor intractabilis, alta
 Motarent capita, atque alieno tempore frondes.
 Nam visi montes immania tollere dorfa,
 Altius & sese erigere, & si credere dignum est,
 Ostendêre caput saxa inter concava Nymphæ.

Sed quid ego hîc Pompæ non enarrabile textum
 Prosequor, Artifices cedunt, ars ipsa laborat.
 Definite ô focii, me denique postulat unum
 Tantum opus; adjiciam CAMBUTI maxima facta,
 Et dudum occultas alto sub pectore dotes,
 Et titulos omnes. Manus ultima perface currum,
 Cùm meritis gravis in Franca celebrabitur aula,
 Ipse suæ CAMBUTIADES laus inclita gentis,
 Venturis exemplum & non imitabile sæclis.
 Et fors fata volent, cùm fama impleverit orbem,
 Virtutum de consilio conscendat eosdem
 Ante obitum currus, nec jam mortalia curans,
 Supra hominum fortem superos rapiatur ad axes.

MARTYR
VINDICATUS

SEU.

THOMAS
DE S. VICTORE,

OB DEFENSIONEM IMMUNITATUM
*Ecclesiæ à Theobaldo Archidiacono Parisiensi
crudeliter peremptus.*

UO ruitis miseri? quæ cædis tanta libido?
Quo vos præcipites, quo vos rapit impius
ardor?

Pro CHRISTI imperio, pro Religione tuenda,
Ingens occumbit gladiis immitibus Heros,
Quem THOMAM dixêre, insigni nomine THOMAM.
Hic Victorinæ non impar matris alumnus,

E ij

Quippe tuebatur leges, & sancta ferebat
 Jura poli, non ille minas, nec dira timebat
 Supplicia, immenso Superiorum accensus amore;
 Vir sine labe, expers sceleris, parvæque beatus
 Sorte, Deo totus tranquilla mente vacabat:
 Nam non divitias, non affectabat honores,
 Sed voti exiguus, pateat quo tramite cœlum
 Monstrabat, lapsos revocans in pristina mores.
 Se se attollentem Parisina per oppida famam,
 Ardoremq; animi immensum haud potuere tyranni
 Deprimere, adversis firmo stat pectore rebus.
 Noverat interpres cœli, quid jura vetarent,
 Quid finerent, quantum divina Oracula pondus,
 Quid decreta Patrum, quid prisca exempla docerent.
 Nec minus insidias Theobaldi immitis, & artes
 Noverat: hic meditans CHRISTI subvertere legem,
 Turpem prædæ animum sacro de munere nactus,
 Illicitos quæstus, & lucra indebita poscit.
 En nova, ut immensum (quid cogis cæca libido?)
 Argenti accipiat pondus, crescâtque potestas,
 Immuni populo jam vectigalia figit.
 Motivæ extorquentur opes, appensâque dona
 Jam sacris non tuta locis, spoliantur & aræ
 Numine contempto prius, (& tua fulmina cessant

S. Bern.

Ep. 158

159.

Summe Deus!) rapitur templi decus omne, metallū
 Quod prius ornabant spirantes arte figuræ,
 Nunc cadit in molem, & sine nomine fufilis auri
 Congeries, avidi votum raptoris adimplet.
 Stat contra infractus facris pro legibus Heros;
 Explorat prædõnum animos, secretaque corda;
 Infanamque auri rabiem. Quot bella ciebunt,
 Quas clades, stragesque? suo sed munere fultus
 Ibit in aduersos, ibit securior hostes.
 Inensum cœlum omne monet: si detonet, inquit,
 In tantum facinus, cervices franget iniquas,
 Et longa in seros descendet pœna nepotes.
 Incafsùm cecidère minæ: furit acriùs hostis,
 Et conjuratam spirat gens impia mortem;
 Undique stant structæ infidiæ. Se destinat aris
 Interea pugil & CHRISTI se robore vestit,
 Ut CHRISTO melius cadat imperterritus Heros.
 Jam necis impatiens nudos properabat in enses;
 In leges crescebat amor, sempérque suorum,
 Obnixus contrà, jura illibata tenebat,
 Sperabátque mori, propriis pia victima votis:
 Nam quid ego, dixit, post crimina tanta superstes?
 Contemptæ leges, foedatâque jura tyrannis,
 Et Divûm violatus honos, calcatâque Sacra:
 E. iij

Quin Deus everfis spretus procul exulat aris,
 Si tamen ô! possent defendi sanguine leges,
 Legibus hunc totum (fœlix jactura!) cruorem,
 Et qualemcumque optarem hanc impendere vitam,
 Sed fortasse alium (hunc oculis Deus aspicit æquis)
 Ultorem inveniet, qui sacro numine plenus,
 Antiquos ritus, monumenta antiqua priorum
 Restituat, nova subvertens, & jura revellet
 Inconcessa; suos & legibus addet honores.
 Impetet hunc furiosa cohors, sed nescia flecti
 Virtus, adversæ se contrâ opponere moli
 Audebit sola, & rebus se major in arctis,
 Exeret assurgens per mille pericula Virtus;
 Prædônnum primùm infidias vitabit, & artes,
 Ridebitque minas; non verbera dira, neque ictus,
 Atque inconcussam non frangent præmia mentem.
 Felix quem talis manet exitus! omnis in illum
 Incumbet furor, at tandem delusus ab hoste
 Occidet infidiis. Summi moderator olympi,
 Nunc defende tuas, tua sunt oracula, leges.
 Hæc THOMAS; jamjam ipse suos præsentit honores,
 Fitque suus præco, & proprio canit ore triumphos
 Imprudens! melior, dixit, cadat hostia CHRISTO.
 Et quamquam exultans animi sibi prælia poscat,

Castigat tamen insolitos, & temperat æstus;
 Sed frustra. Per iter, dum curru invecus eodem
 Quo Stephanus, THOMAS, illis nam forte diebus
 Subjectos populos Præsul lustrabat & urbes,
 Ecce ruunt glomerati hostes THOMAMQUE reposcunt;
 An se proripiet, vel se moriturus in enses
 Sponte dabit? totum hunc ambire corona,
 Et gladios jactare, manusque in vulnera pronas.
 Tot focios inter, vitæ comitesque laboris
 Impetitur THOMAS, placet illis unica cædes.
 Carnificum quoties exceperat obuius ictus
 Præsulis ingeniosus amor, sed vincit amorem
 Bellantum furor, & puro se sanguine pascit.
 Proh dolor! Heroëm fodiunt, mactantque, recessus
 Vitales animæ rumpunt, cruor undique apertis
 Vulneribus salit: omnis eo circumflua turba
 Non sine luctifono ululatu, tincta rubebat:
 Stat tamen innumero sacra Hostia tuta sub ictu,
 Seque probat moriens, gaudetque impendere vitæ
 Reliquias tenues & amanti solvere CHRISTO;
 Hostibus obsequium, & pacem pro morte rependit;
 Tantum illis meliorem animum mentemque precatus.
 Accipe, si quis adhuc, dixit, tibi CHRISTE, cruorem,
 Hanc animam (Hæc toto properabat ad astra volatu.)

Sic litat emoriens: sacro si thurea dona
 Desint, compensant suspiria thuris honores;
 Et cœlum petit antevolans, terrisque relictis
 Ad Superos designat iter, tollitque natantes
 Ipsâ in morte oculos, & voto præripit astra.
 Tolleret & cum voce manus, sed sanguine fuso
 Paulatim abscedunt vires, corpûsque relinquunt.
 Hos inter strepitus, atque impia verba furentum,
 Vox Christum resonat, vox unica & ultima Christum,
 Nomine quo vires animosque in morte resumit
 Majores in luce moras optasset, opima
 Sæpius ut caderet repetitâ victima plagâ:
 Sed validum pectus telum perumpit, ibique
 Frangitur, invictus necquicquam viribus Heros.
 Ibat purpureum fosso de pectore flumen
 Per totos artus, cruor undique & undique vulnus.
 Hôc caput, hôc vestes, hôc faucia membra rubebant:
 Olli blanda tamen facies, ea gratia vultûs,
 Qualis mox fuerat, pulcro magis aucta cruore est;
 Pulcra cruentato visa est sub corpore virtus.
 Crediderim nostros dudum flevisse parentes
 Tam duros obitus, nos cætera turba Minores
 Projecti ad tumulum Cineres affamur amicos:
 Nam sanctos Cineres servat domus; aurea Tempa

Jamdudum exposcunt, Divûmq; merentur honores,
 Et mihi nescio quid nuper rumoris in aures
 Repit, & in hanc spem ravior SANTOLIUS, & jam
 Orator latios Proceres magno alloquor ore.
 Ostendam quales pro Relligione tuendâ
 Et quantos tulerit cœlo spectante labores:
 Dicam pro templis omnem effudisse cruorem,
 Hancque dedisse animam, quâ CHRISTO sæpe litabat,
 Perpetuis operans Sacris sine cæde Sacerdos;
 Utque ictum exciperet, nudasse in vulnera pectus.
 Adjiciam ut CHRISTO moriens superaverit hostes,
 Factorum testes tabulas, antiquaque scripta,
 Membranas veteres, & mille volumina pandam.
 Si Vaticanâ summus de Rupe Sacerdos
 Annuat oranti, & liceat celebrare quotannis
 Annua Sacra, tuos jam tùm dicemus honores,
 Ipse adero, & quamquam sacri jam Muneris expers
 Tunc aras de more, sacrata in veste Sacerdos,
 Pulpitaque ascendam, & manifesto numine plenus,
 Omnibus exponam populis ingentia facta.
 Tot proceres inter quos vexit ad æthera virtus,
 Purpureâ THOMAS redimitus tempora vittâ
 Et tyrio incedet chlamydem spectabilis ostro.
 Hunc aperire diem jam gestio, rite dicatum

Servabunt nostri per sæcula mille nepotes;
 Et meliore notâ fastos numerabitur inter
 Ille Dies, notus populis. Lustrabimus arva
 Quæ latè fufum quondam excepere cruorem,
 Atque omnem, caput imperii, lustrabimus Urbem;
 Cantibus alternis resonabunt undique colles,
 Et longum per iter, positi nos ordine longo,
 In manibus palmæ, omnesque in vestibus aureis,
 Ibimus ad tumulum, tumuloque addemus honores:
 Et tibi centum aras, totidemque è marmore templa
 Ponemus, precibus jam THOMA assuesce vocari:
 Et nostris, si forte cadant, ne defice rebus.
 Nos eadem domus, & communis regula vitæ,
 Nos tibi junxit, (adhuc Superi mortalia curant)
 Aspice nos, animisque potens illabere nostris;
 Scis quid opus, nos quanta premant, averte pericla;
 Scis Pater indomitos nostro sub pectore motus,
 Atque iras vatum indociles, fastusque superbos;
 Affer opem, medicamque manum, mea vincula rumpe,
 Rumpere Pater, densamque animo jam discute nubem.
 Me duce ter denos & viximus amplius annos,
 Te duce nunc vivam, da temnere gaudia vitæ,
 Terrenas & opes, & quidquid mentibus obstat,
 Fraudisque, invidiæque, & inanis nomina famæ;

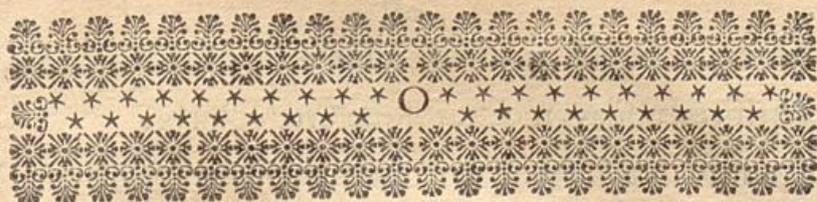
Dediscamque hominem; supra da sidera tolli,
Ridebo curas hominum vanosque labores:
Tum mihi purpureos ambire licebit honores,
Et te sancte sequi tua per vestigia, THOMA.
Occumbam pariter, legesque arasque tuendo;
Hæc erit at nostro mihi purpura tincta cruore.

LECTORI.

NE stupeas, Lector, bullatis si mihi nugis
Pagina turgescat, juvat & meminisse jocosum,
Quos scio me molli quondam luisse juventâ.
Ludere amant Musæ, post seria lusibus uti
Quid vetat ingenuis? sua mulcet quemque voluptas.
Carmine ranarum cecinit certamen Homerus,
Virgilius parvum culicem; cur non mihi Bullam
Carminibus liceat; calamos si doctus Apollo
Præbeat artifices? quod si tibi displicet iste
Ingenii lusus, carpas ne carmina Lector,
Vel minimo flatu Bulla evanescet in auras.

BULLÆ
METAMORPHOSIS
SEU
LACHRYMÆ PHYLLIDIS
IN BULLAM PRIMO,
DEINDE IN SIDUS CONVERSÆ.

ESINITE ô miseræ Phaëtonem flere
Sorores,
Nam vestris quamquam ex oculis, & cor-
tice duro

Pura electra fluant, teneris gestanda puellis,
Phyllidis anteferam, quos muto in fidera, fletus.
Fortè suos Phyllis, si vera est fabula Vatum,
Et cantu querulo, & luctu lenibat amores,
Lugentem miseratus Amor, Ne comprime, dixit,
Hos luctus, ipsos quamprimùm in fidera vertam.
Mox fluidos subjectâ oculis conchâ excipit imbres,

Grande aliquid meditans; his miscet fletibus undas;
Artifices undas, medicatosque arte colores:

En motante Deo liquor omnis cogitur, omnis
Jam formæ patiens, varias & promptus ad artes;
Quem dein guttatim calamis sitientibus haurit,
Hosque implet flatu calamos, mirabile visu!

Gutta tumet, parvumque sibi mox conficit orbem;
Prodigium! orbe brevi totus describitur orbis.
Non tot habet cœlum, picti non floribus agri,
Non mare disparibus conchis, quot & illa colores.

Æmula præreptos è nubibus Iris honores
Vidit & invidit, quoties conata malignis
Fraudibus & flatu vitreos extinguere fœtus;
Lethiferas sed Amor frangendo discutit auras
Remigio alarum, & circum tutatur alumnam.
Ergo novos meditata dolos se fingit amantem,
Divinum nunc laudat opus, nunc laudat Amorem
Artificem, & varios adverfo Sole colores,
Miranti similis, vultuque immobilis unō
Observat quânam arte tubi prodiret in auras
Bulla, suumque tumens sensim componeret orbem;
Et formatrices operum circumspicit undas,
Aëraque, & gelido volitantes carcere flammæ.
Cuncta elementa videt formandæ accurrere Bullæ:

His accensa super crudum celare dolorem
 Non ultra evaluit, sic tandem prodidit Iris.
 Quæ nova per coelum, fastu quæ turget inani
 Bulla? meos impunè audax imitatur honores,
 Et quamquam incedo Regina, parenſque colorum,
 Ambit & hos titulos temeraria; quid vetat ergo
 Illa meos deinceps scandat sub nubibus arcus
 Nuncia Junonis? necquicquam jam vocor Iris.
 Jamjam erumpentes Venus obvia temperat iras,
 Et Dea ludentem his verbis excusat Amorem.

Hoc opus est pueri ludentis, imago fereni
 Clara poli, nova perſpicuis ſine nubibus Iris.
 Flatu oritur, moriturque, hanc format, & enecat auras
 Sed tu quandoquidem nescis, adverte, docebo,
 Quam tenui lateant rerum miracula vitro.

Aspicias ut bibulo calamus bibit ore liquorem,
 Ut liquor informis primùm, componitur intus,
 Expectatque animam, & genitales postulat auras.
 Hanc puer, hanc infunde animam, ſi Bulla madenti
 Trudatur tubulo (nam flatu ductilis humor)
 Naſcentem foveas, è pectore prome modestos
 Pro tutela operis, flatus, & parcius urge:
 Nam tenuis ventus ſe Bullæ infundit in orbem
 Paulatim, hinc clauſo diſtenditur aëre Bulla,

Hinc capit innumeros magis ac magis aucta colores,
 Quos motu amittit, reparatque volubilis uno;
 Nam nova fit semper, quotiesque agitata movetur,
 Mutatur toties, mox ignea tota rubescit,
 Et monstrat sub aquis blandos sine viribus ignes;
 Frigida mox, casus veluti præfaga futuri
 Pallefcit, ferrugineos imitata colores.

Quod si fortè gravis nimiam tubus hauserit undam,
 Altera post aliam succedet, & altera Bulla,
 Et veniet semper quæ non sperabitur illa;
 Si pereat malè nata, suo nimis obruta succo,
 Perge inflare tubum, reliquosque animare liquores:
 Succus pinguis inest, variisque coloribus aptus:
 Alterius fato melior tibi Bulla resurget;
 Et fragilis quamquam illa, cavoque simillima vitro,
 Mentitur durum, jamjam peritura metallum.

Discite, Bullarum Artifices, festiva juvenus,
 Quot casus Bullæ immineant; nam perfidus humor
 Mille modis fallit pueros, qui fortè receptus
 Interiore tubo quamprimum elabatur, & spem
 Deludit pueri frustra incumbentis avenæ.
 Sæpe etiam in gutta manet improbus, at magis instat,
 Et magis ingeminat flatus puer, invocat artem,
 Objurgat sese, calamumque explorat, & aptat
 Necquicquam,

Incaſum; flatu nunquam fit ductilis unda;
 Seu conceptam animam rimofa relaxet avena,
 Sive anguſta nimis, nodo-ve obſtructa recuſet,
 Seu denſet ſe ſe, ſeu rarior unda liqueſcat.

Sed ſi te moveat formandæ gloria Bullæ,
 Labra puer digito, & graviorem comprime flatum.
 Nam ſubito in veterem guttæ revoluta figuram
 Diſſiliet, flebitque ſuam lachrymoſa ruinam.
 Sæpe etenim vidi extinctas per flamina Bullas;
 Intus ventus ineſt vitreum qui concutit orbem,
 Illa autem venti impatiens gravioris in ipſo
 Emoritur calamo, & pluvium ſe ſolvit in imbrem.
 Dum fit opus, riſus quoque comprime: ſæpe cadendo
 Ridentis pueri nitidos turbavit ocellos.
 Illam æſtus gravior necat, illam frigus iniquum,
 Sæpius invidiæ puerorum, atque æmulus ardor.
 Si petis, innumeri ſuccedant unde colores;
 Non omnes creat unda, illos, (ſi credere dignum eſt)
 Fletibus impreſſit dum Phyllis luxit amores,
 Illius ex oculis lachrymæ traxere cadentes,
 Perque genas candorem illum, perque ora ruborem.
 Aut quæ fracta cavo Solis lux emicat orbe.

Poſſe pati flatum, ut magis, ac magis illa tumefcat,
 Te doceat Bulla pendente ſuperfluus humor.

Nam non crescit opus, si totam extenderis undam.
 Incipe tunc cohibere animam, se credere cælo
 Audebit, calamumque, patremque injussa relinquet.
 Nam cum Bulla suum crescendo expleverit orbem,
 Quærit abire fuga titubans, calamique per omnes
 Itque reditque oras, sicco male pendula culmo,
 A ventis defende locum, ne turbo caducam
 Crudelis perimat media inter gaudia Bullam.

Finierat, nec enim poterat mulcere dolorem
 Iridis; invidiæ crescunt, iræque tuendo.
 Interea Veneris tutelâ, audacior ales
 Prodit Amôr, digitoque premens permolle labellum,
 Formatam ostendit, venti ludibria, Bullam.
 Hancque tubo excutiens pennis flatuque fugabat:
 Ni faceret, se sponte sua librasset in auras:
 Ibat parva quidem, magnis sed debita fatis;
 Hanc circum alati juvenes, infrâque, suprâque,
 Et motu alarum & flatu parcente salutant.
 Dum volat, objectâ ditescit imagine rerum,
 Hæc urbes rapit, hæc populos, camposque patentés,
 Et nemora, & vitreos altis cum montibus amnes:
 Hîc Lunam, Solemque novum tunc Sidera norunt.
 Sed tantis onerata opibus, levitate superbit:
 Ut tamen excipiat plausus, oculosque sequaces

Alliciat, remoratur iter, tardoque volatu

Incedens, patrium sensim petit hospita cœlum.

Tum cuncti mirantur opus, sola invidet Iris,

Non sibi, non oculis credit pater, ardet, & anceps

Pendet ab eventu, longe comitatur euntem,

Omnibus & votis locat inter fidera Bullam.

I Bulla, I, dixit, regnis succede supernis.

Ne tamen in Bullam ventorum improvida turba

Irruat, hanc defendit Amor, mollique flabello

Hanc urget sensim attollens, & remige pennâ,

Hanc etiam cœlo pueri suspiria tollunt.

Jam nubes supra, montes evaserat altos

Aeriaeque plagas, regna impacata procellis.

Ventum erat ad cœlum, ventorum ubi flamina nulla

Vicinas superis audent vel tangerè sedes.

Hic placuit Bullam instabilem conjungere stellis;

Lucida erat, tunc lucidior: bibit ignea Solem,

Et bibit æternos astrorum immobilis ignes,

Queis vitreum corpus, frigentis more metalli,

Consolidat, testæ aut potius multo igne recoctæ.

Servavit teretem quamvis mutata figuram.

Hinc Bullæ cœlum affectant per inane volantes;

Sed paucis licitum est superos evadere ad axes.

Se se attollentes, in terras deprimit Iris

Vindictæ indulgens, & jam crudelior ira
 Quas cœlo videt, in guttam pro Sidere mutat.

At tu dum cœlum sua sidera volvet eundo
 Sidus eris mea Bulla, dies numerare licebit
 Te surgente, mihi faustos & ducere Soles;
 Et si fata velint, me me qui te omnibus astris
 Adjunxi comitem, quondam acceptura Poëtam.

IN PRÆMATURUM
POMPONI
HARLÆI
OBITUM
NÆNIA.

ICCINE dira lues, Pueris fatale vene-
num,
Et Juvenes petis, & fatis properantibus
urges?

Credideram nostros dum Juppiter invidet annos,
Mille modis semel acceptam perrumpere vitam,
Illum & posse graves terris immittere morbos;
Haud sine lege tamen morbis fas esse per omnes
Grassari ætates, atque omnia vertere letho.
Non uno morimur, fato neque vivimus uno.
Ergo quid immeritum properato funere Parcæ

Eripitis juvenem, qui pubescentibus annis
 Jam durum calcabat iter, magnóque Suorum
 Nomine succensus, pulcro & virtutis amore,
 Ibat quo virtus, quo gloria & æmula laudum
 Ambitio, dudum quò maxima fata vocabant?
 Nam secum meditans præclaræ insignia gentis,
 Tot BELLEVREADAS Franci capita alta Senatus,
 HARLÆOSQUE duces bello, nunc pace togatos,
 Qua poterat patrios quondam affectabat honores,
 Et memini, nuper toto admirante Senatu
 Sorbonicos inter patres responsa ferebat
 Sacrorum referans abstrusa oracula vatum.
 Hic aderam haud vanus spectator, & omnia verba
 Plaudentum, & lætos fremitus prona aure bibebam:
 Explorabam animos, famâque fruebar Amici,
 Et dotes animi egregias, sensusque profundos
 Flumina verborum, majestatemque loquentis
 Mirabar, supra ætatem viresque juventæ.
 Quis mihi tum sensus! quo animo? qua mente ferebar?
 Attonitus gravitate rei, mecum ipse volutans
 Quis foret ille! omnis quem curia Patrum,
 Quem LAMONIADES, quem BELLEVRÆUS, & ipsi
 Pontifices merito insignem super astra ferebant.
 Dicebam tacitus, quos non implebit honores!

Quos non & titulos! quanto se nomine tollet
 Hic juvenis! video, si quid recte auguror, omnes
 Æquantem titulos & grandia facta parentum,
 Illius & capiti pendentis undique Mitras.
 Hunc Rex, hunc populus, studiis æqualibus omnes,
 Hunc Sorbona etiam, fors poscet & æmula Roma.
 Hunc juvenem eripitis, crudelia numina, Parcæ.

AD CLARISSIMUM VIRUM
 JAC. AUG. PERROTUM.

EPIGRAMMA.

QUID, PERROTE, graves objurgas durius annos,
 Unde tibi solers usus, & unde sapis?
 Scilicet immemores fugere è pectore Divæ,
 Quarum adoles facris thurea dona focis.
 Quæ te Castaliæ juvenem afflavere Sorores,
 Hæ Te, nec canum deseruere senem.

A U R O Y
S U R L A C O N Q U E S T E
D E L A F R A N C H E - C O M T E .

QUELLE rapidité de conquête en conquête
 En dépit des hyvers, guide tes étendars ?
 Et quel Dieu dans tes yeux tient cette foudre preste,
 Qui fait tomber les murs d'un seul de tes regards ?
 A peine tu parois, qu'une Province entiere
 Rend hommage à tes lys, & justice à tes droits :
 Et ta course en sept jours acheve une carrière,
 Que l'on verroit coûter un siecle à d'autres Rois.
 En vain pour t'applaudir ma Muse impatiente
 Attendant ton retour preste l'oreille au bruit :
 Ta vitesse, l'accable, & sa plus haute attente
 Ne peut imaginer ce que ton bras produit.
 Mon genie, étonné de ne pouvoir te suivre
 En perd haleine & force, & mon zele confus,
 Bien qu'il t'ait consacré ce qui luy reste à vivre,
 S'épouvante, t'admire, & n'ose rien de plus.
 Je rougis de me taire, & d'avoir tant à dire ;
 Mais c'est le seul party que je puisse choisir :
 Grand Roy, pour me donner quelque loisir d'écrire,
 Daigne prendre pour vaincre un peu plus de loisir.
P. CORNEILLE.

I D E M.

QUò te bellandi rapit impetus? obruis hostes
Contemnens duras hyemes, cumulasque trium-
phos.

Dic quibus auspiciis? quo fulmine? dic quibus armis?
Quisve Deus pugnat tecum, & comitatur euntem?
Te spectante cadunt, vel solo exterrita nutu
Mœnia, téque probant dominum & tua jura cadendo;
Septima lux palmam asseruit, quam vindice ferro
Non alii obtineant etiam per sæcula Reges.
Jamdudum in plausus mea Musa erumpere gestit
Te reducem expectans, avidas frustra applicat aures;
Præcipiti cursu antevolas, fallisque parantem
Dicere multa, animum longè superantibus actis:
Nec jam te capit illa, tuis & laudibus impar
Insolitum miratur, & obstupefacta recusat
Arduum opus, Vatémque negato carmine fraudat.
Quid faciam? Pudor est decora inter tanta filere,
Sed laudare labor: nostro succurre labori
Maxime Rex; tua quo liceat jam scribere facta,
Da spatium Vati, cursusque morare secundos.

SUR
LE DEPART
DU ROY.

MON Nom par la Victoire est si bien affermy,
 Qu'on me croit dans la Paix un Lion endormy;
 Mon réveil incertain du Monde fait l'étude,
 Mon repos en tous lieux jette l'inquietude,
 Et tandis qu'en ma Cour les aimables loifirs,
 Ménagent l'heureux choix des jeux & des plaisirs,
 Pour envoyer l'effroy sur l'un & l'autre Pole,
 Je n'ay qu'à faire un pas, & hausser ma parole.

P. CORNEILLE.

REX ITER MEDITANS.

SI cœptis favet usque meis Victoria, ut hostes
 Me quoque pace datâ timeant, credantq; Leonem;
 Qui malè sopitos premit alto corde furores,
 Ancipiti dudum meditans bella horrida somno.
 Nec tam blanda Venus media dominatyr in Aula,
 Quin Marti tantùm annuerim, mox palleat orbis.

AD NOBILISSIMUM VIRUM D.

J. CAMBONERIUM

CLAVI-CYMBALI MODULATOREM

HUJUSCE ÆTATIS FACILE PRINCIPEM.

ARTE sua major, qui Clavi-Cymbala pulsat,
Aulicus, hic Princeps modulorum, artisque
repertor.

Quos creat, expromit solus, temerarius alter
Audet qui teneros fidibus vel fingere cantus.
Hos cantus! quibus ars modulandi haud sufficit omnis;
Salve, ô CAMBONIDE, primos concedimus ultro,
Sæcla nec invidiant, meritos tibi laudis honores.
Vivere amem tecum, sed si te fata reposcant,
Ah? tecum moriar, quascumque habitaveris oras
Tecum habitem; Manes ambo penetrabimus imos;
Orpheus ipse lyrâ cadet, assurgétque canenti,
Et mecum ingentem semper comitabitur umbram.
Hic erit Elysium nobis, sedésque beatæ.

SUR L'EMBRASEMENT
DE LA VILLE
DE LONDRES.

SONNET.

Par M. DE BENSERADE.

AINSI brûla jadis cette fameuse Troye,
Qui n'avoit offensé ni ses Rois, ni ses Dieux.
Londres d'un bout à l'autre est aux flâmes en proie,
Et souffre un mesme sort qu'elle merite mieux.

Le crime qu'elle a fait, est un crime odieux,
A qui jamais d'enhaut la grace ne s'octroye.
Le Soleil n'a rien veu de si prodigieux :
Et je ne pense pas que l'avenir le croye.

L'horreur ne s'en pouvoit plus long-temps soutenir
E le Ciel accusé de lenteur à punir,
Aux yeux de l'Univers enfin se justifie.

On voit le chastiment par degrez arrivé,
La guerre suit la peste, & le feu purifie
Ce que toute la Mer n'auroit pas bien lavé.

INCENDIUM LONDINENSE:

INCLYTA sit arsit quondam Ilios, Ilios illa!
 Quæ Reges non ausa, suos nec lædere Divos.
 Quam vastú est Londinum ardet, data præda favillis:
 Et probat æquales, meruit quas justius, iras.
 Admisit quid non audendo! immania plusquam
 Cœpta, quibus faciles nequeant ignoscere Divi.
 Tale nihil vidit Solis jubar; ipsaque quondam
 Credere posteritas monstrum averfata negabit.
 Impatiens dudum, & lentæ sibi conscius iræ,
 Culpatus toties pœnas dum tardat Olympus,
 Se tandem absolvit, scelerum justissimus ultor.
 Sera venit, crescitque suo gravis ordine pœna.
 Sævit prima lues: bella insuper: ultima lustrat
 Flamma, quod Oceanus non eluat omnibus undis.

 DE INCENDIO
 LONDINENSI.
I D E M.

INCLITA sic arsit quondam Ilios : at neque Reges,
 Ausa tamen, Divos nec violare suos.
 Londinum meritos, quantum fuit, ivit in ignes :
 Pœnâque par, noxâ pro graviore, fuit.
 Quod scelus admisit, scelere est immanius omni.
 Et tantum ignoscunt Numina nulla nefas.
 Nec genus hoc monstri Sol viderat ante; nec olim
 Posteritas visum, sic reor, ulla putet.
 Hujus ubi crevit, nec jam est tolerabilis horror,
 Et queritur lentum terra, notatque Deum :
 Serus adest vindex, & se tandem approbat orbi,
 Jussaque per certos crescere pœna gradus.
 Orta lues : mox bella : ultor fuit ultimus ignis.
 Quodque nec eluerent æquora cuncta, piat.

C.

Quæ non maria?

LE M M A

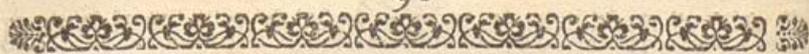
Navi, quam habet Lutetia pro Scuto, & calculo, hoc anno 1670. insculptum.

LE M M A T I S E X P O S I T I O

N A M *quæ non maria*, aut tandem quos Gallica puppis

Non subeat portus! favet aura: & bellicus, omnis
 Quo tremuit pontus? cecidit furor: æquora latè
 Tuta silent, ludunt mediis Delphines in undis,
 Quin etiam exultans Franci maris incola Triton,
 Libera jam cecinit raucâ commercia conchâ.

Aspice ut intensis procedat in æquora velis
 Læta ratis, patriæ ut fines post terga relinquat
 Regna aliena petens, totumque perambulet orbem,
 Barbaricis ditanda opibus; Non dira procella,
 Prædoneſve maris, junctive aquilonibus austri,
 Non frangent scopuli gazis Orientis onustam.
 Sidere tuta suo est, sternunt sese undique fluctus,
 Et tanto metuunt oneri: Thetis omnibus undis,
 Neptunusque favent, longè & comitantur euntem:
 Donec opum dives Francorum appellat in oras.

AD IMPROBAM MUSAM.

SURDA puella, meos dudum quid spernis amores?

Et male cur precibus surda puella meis?

Vix ego te agnovi, cum blando accensus amore

Hæc animum, dixi, flectere sola potest.

Audiit hæc, spondetque animos ad carmina magnos,

Sed mihi tentanti carmina nulla dedit.

Improbe amor fallis, fallis magis improba Musa;

Fallis, quis nescit? fallitur omnis Amans.

Ah! quoties, dixi, numquam mea Musa revifam,

Numquam meque suis ignibus uret Amor.

Me ridebat Amor, nam te mea Musa revifi,

Ignibus atque suis fortius uffit Amor.

Me numquam videas, te numquam Musa videbo:

Sed si me videas, tu videre, precor.

Noctes, atque dies, tua sæpe occurrit imago,

Incessus, tua vox, & tua verba simul.

Quid non misissem? si non mihi dura fuisses,

Missem quidquid mittere novit Amor.

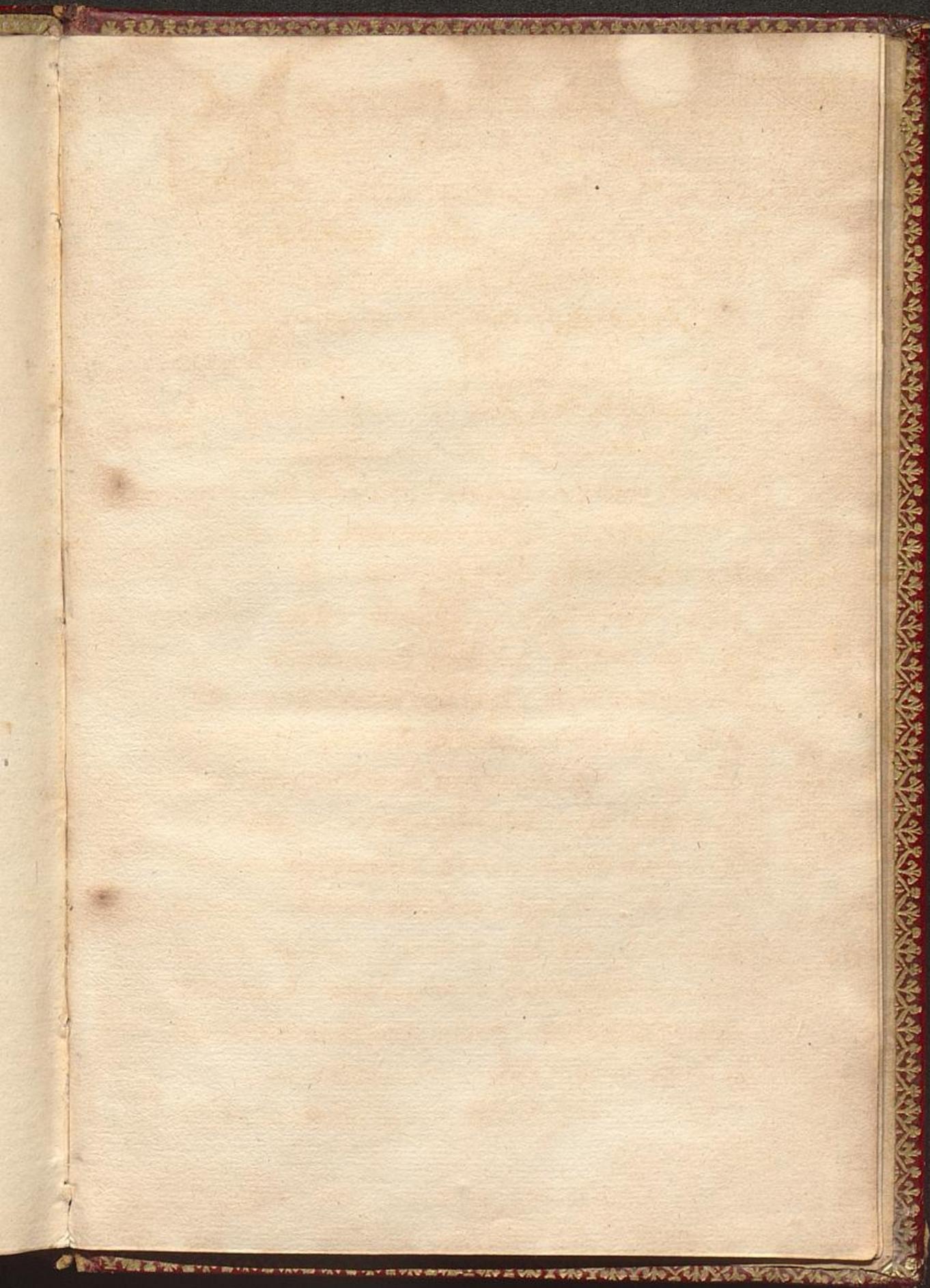
Sed nec muneribus, precibus nec flecteris ullis,

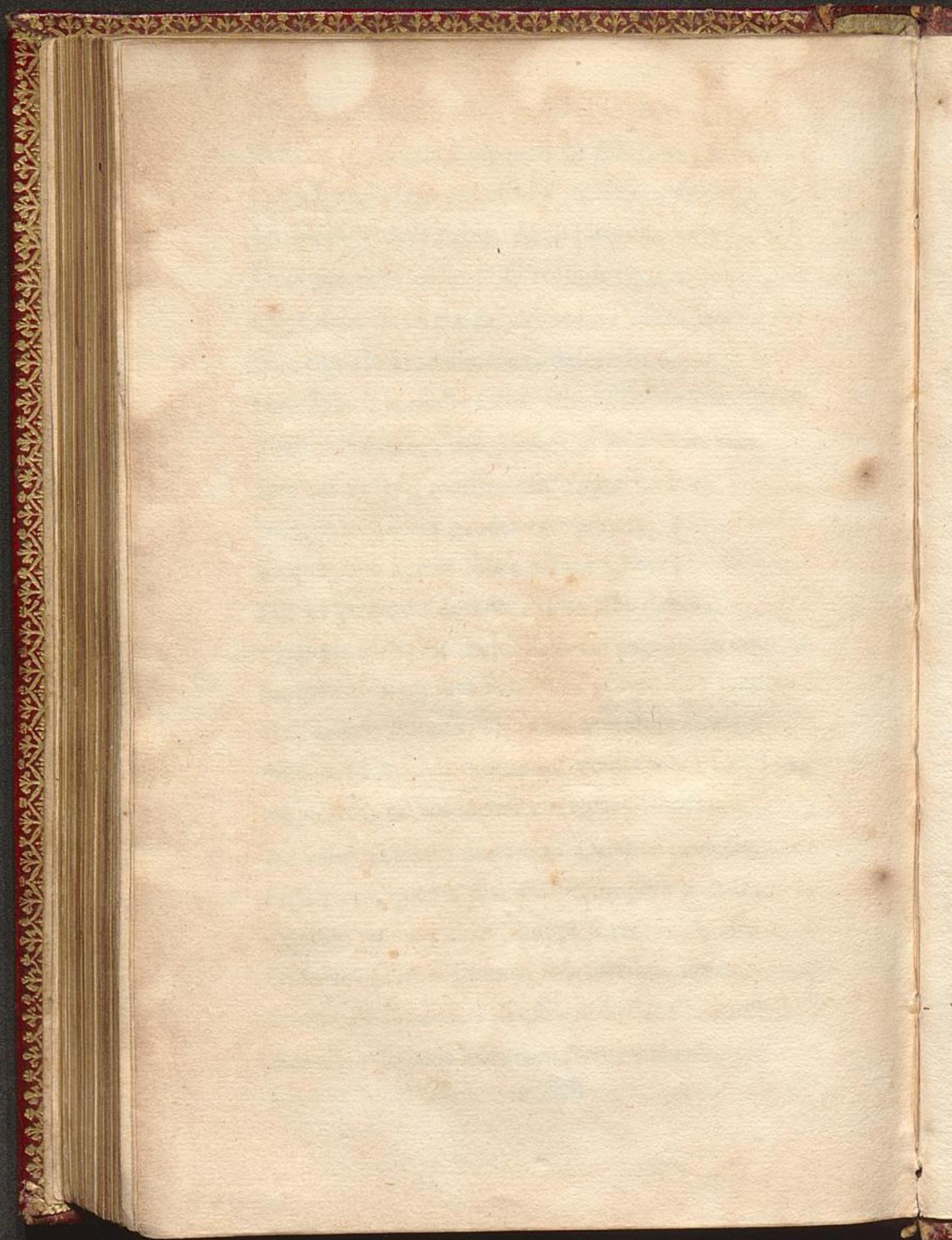
Nunc gaudes nostris sæva puella malis.

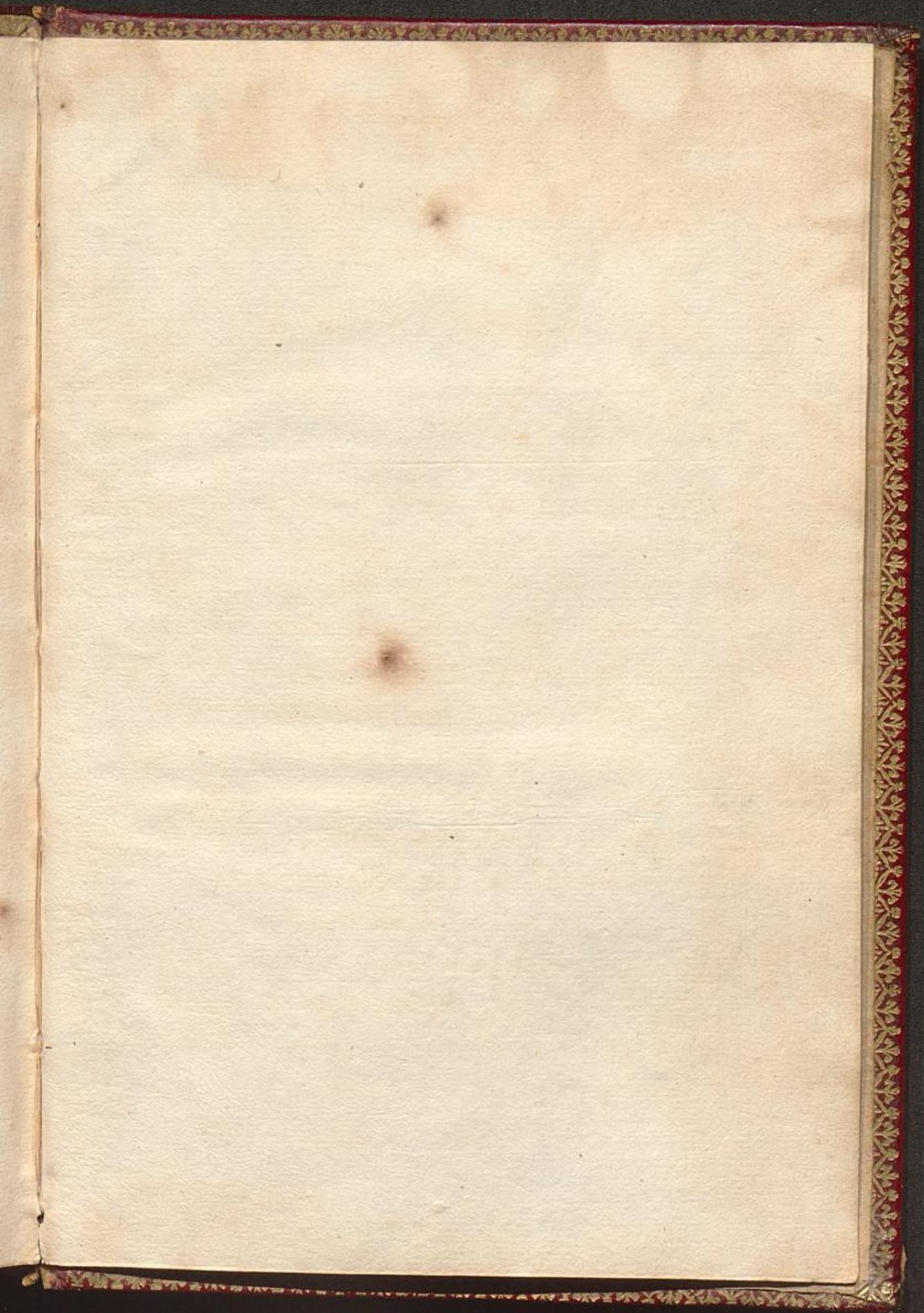
Ergo vale, extremo tandem te te alloquor ore:

Ni tecum, ah moriar! vivere, amemque mori.

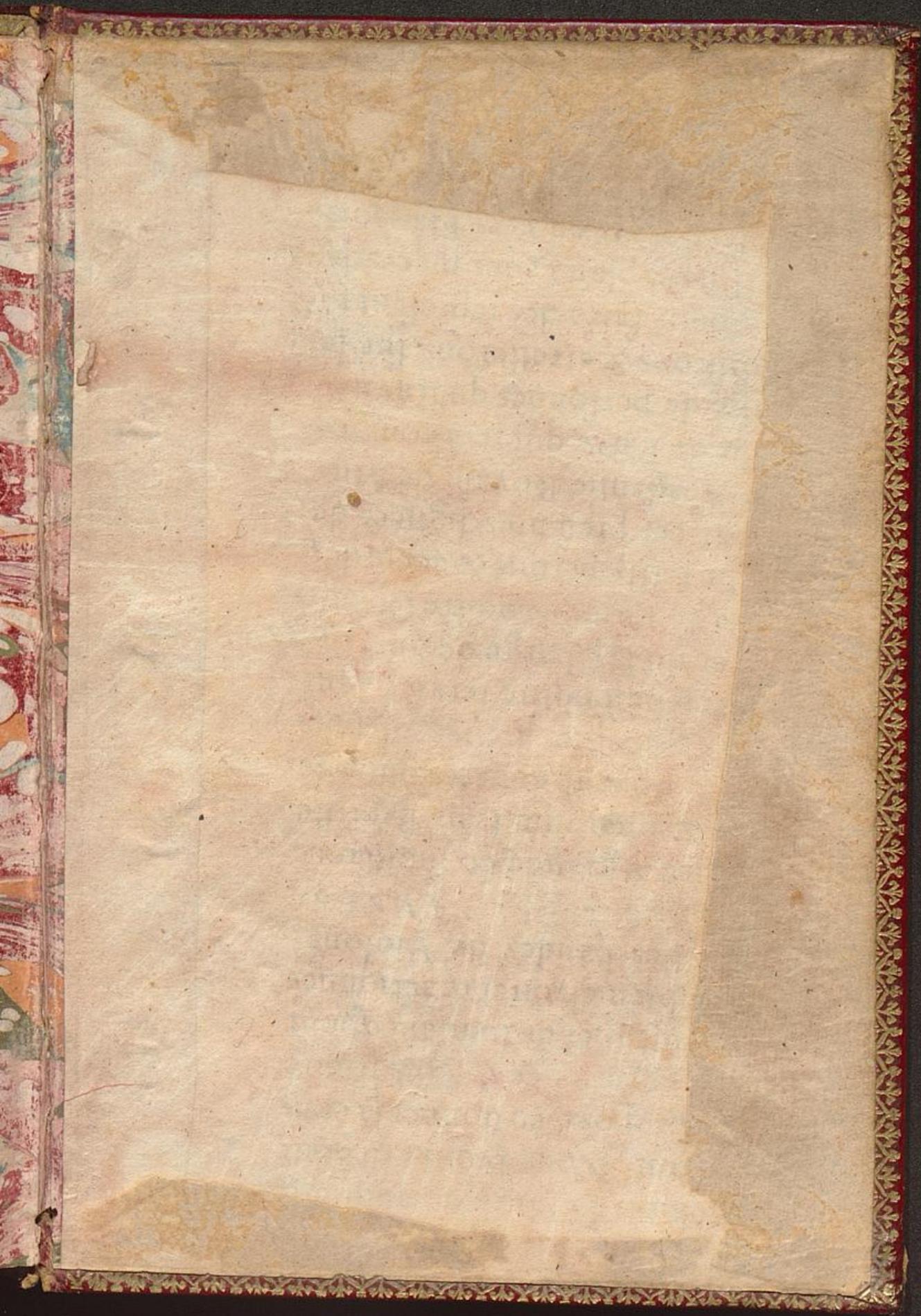
A D

SANTOL
GARMIN
SELECT